

خلاصه کتاب دستاوردهای انقلاب اسلامی

تهیه شده در دفتر هیئت دولت

مقدمه

آنچه در ادامه می آید بخشی از آمارهای بین المللی است که نشان دهنده پیشرفت جمهوری اسلامی ایران در ۴۴ سال اخیر می باشد. بررسی آمارهای بین المللی نشان می دهد رشد ایران پس از انقلاب اسلامی یک رشد طبیعی و همگام با سایر کشورهای جهان نبوده است بلکه ایران توانسته در شاخص های مختلف سلامت، آموزش، رفاه، زیرساخت، علم و فناوری و... چندین برابر میانگین جهانی رشد کرده و جایگاه خود را در رتبه های جهانی بهبود قابل توجهی بخشد. همه اینها در حالی رخ داده است که در طول ۴۴ سال گذشته جمهوری اسلامی ایران تحت شدیدترین تحریم های ظالمانه بین المللی بوده است، تحریم هایی که هیچکدام نتوانسته مانع حرکت پرشتاب ملت ایران شود. این تازه ابتدای راه ایران اسلامی است.

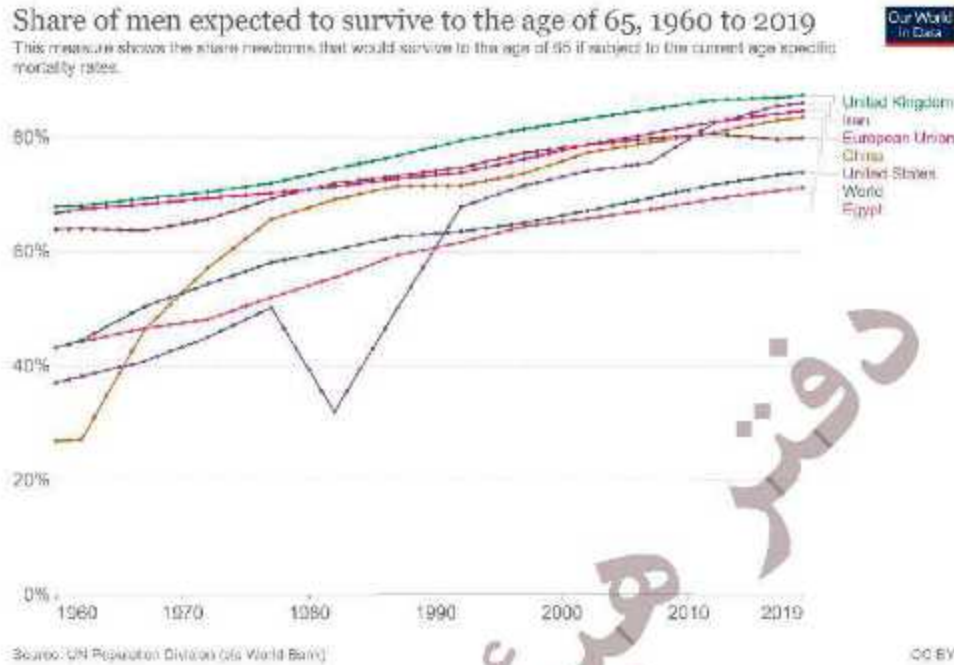
سلامت

روند وضعیت امید به زندگی در ایران

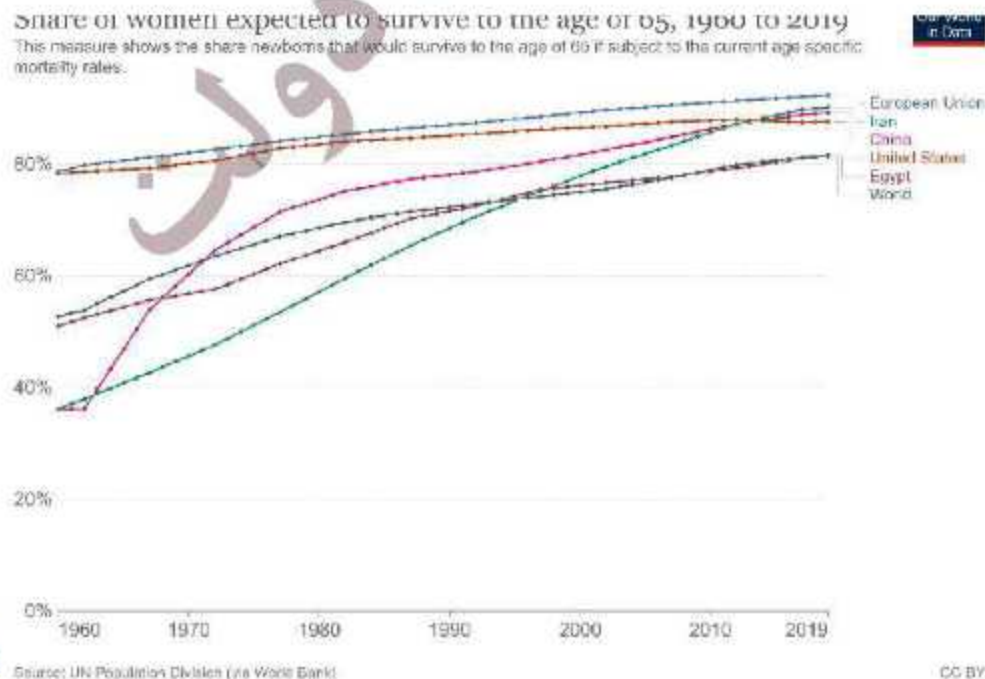
بررسی و تحلیل روند تغییرات امید به زندگی در ایران نشان از رشد قابل توجه این شاخص در چند دهه گذشته دارد. در واقع با وقوع انقلاب اسلامی و گسترش خدمات بهداشتی و درمانی افزایش امید به زندگی در میان ایرانیان مشهود است. اما موضوعی که باید به آن پرداخت این است که آیا این رشد امید به زندگی در سال های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، رشدی طبیعی و همگام با سایر کشورهای جهان بوده است یا اینکه با رشدی متفاوت و چندین برابر میانگین جهانی مواجهیم؟ در ادامه با بررسی آمارهای جهانی به این پرسش، پاسخ داده خواهد شد.

همانطور که در شکل براساس آمارهای ourworldindata مبتنی بر بانک جهانی نمایش داده شده است، پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، امید به زندگی تا سن ۶۵ سالگی برای نوزادان (پسر) ایرانی پایین تر از میانگین جهانی و زیر ۴۰ درصد می باشد، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی و توسعه زیرساخت های بهداشتی و درمانی و استفاده از ظرفیت عظیم نیروی انسانی، ایران نه تنها میانگین جهانی را پشت سر گذاشته است؛ بلکه از کشورهای توسعه یافته در اتحادیه اروپا، ایالات متحده آمریکا و چین وضعیت بهتری در این شاخص دارد و امروزه بیش از ۸۰ درصد نوزادان این شانس را دارند تا سنی بیش از ۶۵ سالگی را تجربه کنند. مشابه همین یافته در شکل ۳ برای

زنان نمایش داده شده است. یعنی نه تنها جهش امید به زندگی در ایران، موضوعی طبیعی و همگام با میانگین جهانی نبوده بلکه ایران جزء برترین کشورهای جهان در افزایش امید به زندگی در ۴ دهه اخیر بوده است.^۱

شکل ۱ وضعیت ایران از نظر شاخص امید به زندگی مردان تا سن ۶۵ سالگی

شکل ۲ وضعیت ایران از نظر شاخص امید به زندگی زنان تا سن ۶۵ سالگی

<https://o>

مرگ و میر نوزادان و کودکان

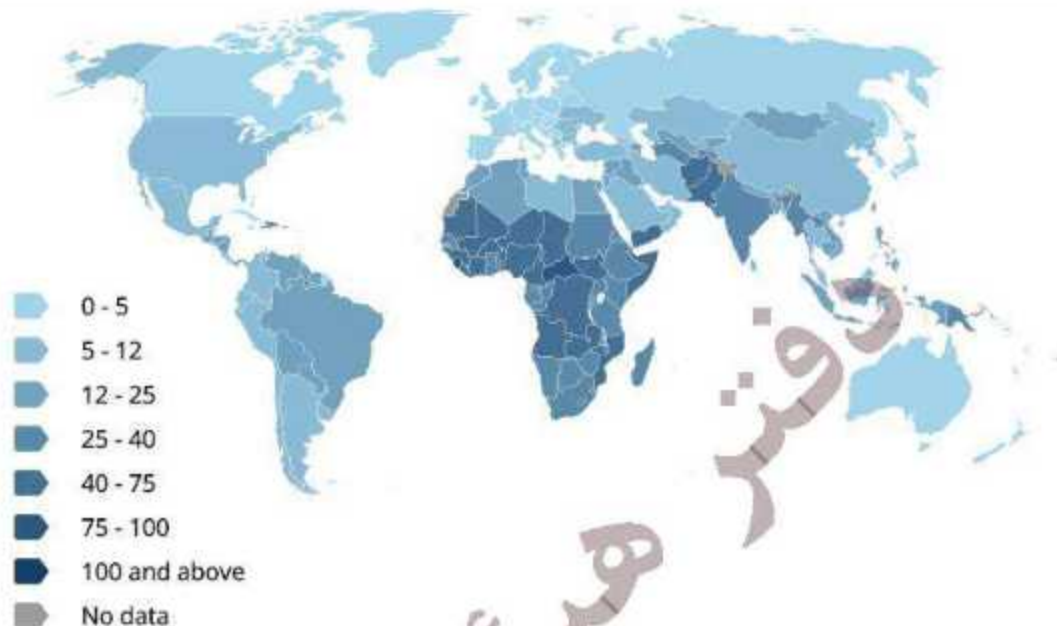
براساس گزارش گروه بین سازمانی سازمان ملل برای برآورد مرگ و میر نوزادان و کودکان (IGME)، تصویر کلان میزان مرگ و میر نوزادان در سطح جهان در شکل زیر در سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۷ شمسی) نشان داده شده است. درحالیکه کشورهای آمریکای شمالی، اروپا، استرالیا و حتی کشورهای عربی واقع در خاورمیانه همانند عربستان، عراق و سوریه نرخ مرگ و میری کمتر از ۴۰ نوزاد در هر ۱۰۰۰ نفر را داشته اند، ایران در همین سال (پایان دوره پهلوی) با بیش از ۸۲ مرگ و میر بین ۱۰۰۰ نوزاد، نرخ بالایی از مرگ و میر را رقم زده بود و وضعیتی به مراتب بدتر از میانگین جهانی داشته است.^۲

اما تصویر کلان این شاخص در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) مطابق شکل زیر نشان می‌دهد که ایران در این سال در بین بهترین کشورهای دنیا در کاهش مرگ و میر نوزادان و همسنگ با کشورهای توسعه یافته قرار گرفته و با مرگ ۱۱ نوزاد در هر ۱۰۰۰ نفر (درحالی که میانگین جهانی در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) ، مرگ ۲۷ نوزاد در هر ۱۰۰۰ نفر بوده است)، از غم از دست رفتن این نوزادان کاسته است. از طرفی با رشدی بیش از میانگین

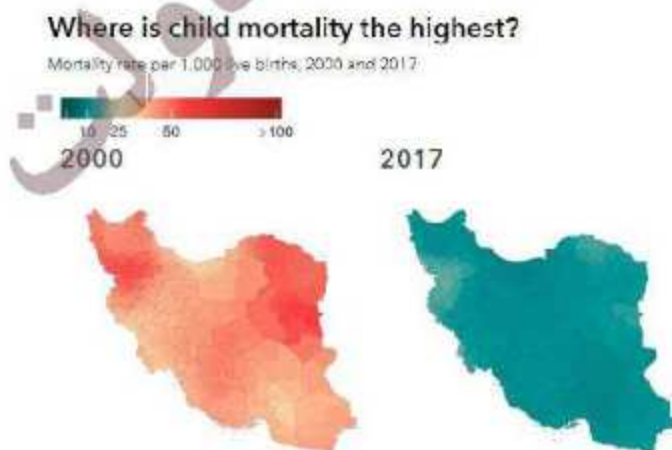
^۲<https://childmortality.org>

جهانی، ایران از حضور در جمع کشورهای ضعیف دنیا در شاخص مرگ و میر نوزادان به جمع بهترین ها آمده است. در واقع ایران جزء برترین کشورهای جهان در کاهش مرگ و میر نوزادان در ۴۰ سال اخیر بوده است.

شکل ۴ تصویر کلان میزان مرگ و میر نوزادان سال ۲۰۲۰ (شمسی ۱۳۹۹)

در شکل زیر از سازمان شاخص ها و ارزیابی سلامت (IHME) نیز مقایسه وضعیت مرگ و میر کودکان در سال های ۲۰۰۰ (۱۳۷۹ شمسی) و ۲۰۱۷ (۱۳۹۶ شمسی) در ایران به تفکیک استان ها مشخص می باشد.^۳

شکل ۵ میزان مرگ و میر کودکان در سال های ۲۰۰۰ (۱۳۷۹ شمسی) و ۲۰۱۷ (۱۳۹۶ شمسی) در ایران

^۳<https://www.healthdata.org/iran>

دفتر هیئت دولت

آموزش

نرخ باسوادی بزرگسالان

مهم ترین شاخص سنجش وضعیت آموزشی، بررسی میزان سواد در کشورهای مختلف می باشد. کسب و بهبود مهارت های سوادآموزی در طول زندگی بخشی ذاتی از حق آموزش است و با خود توانمندسازی و مزایای عظیمی را به همراه دارد. سواد باعث توسعه پایدار، مشارکت بیشتر در بازار کار، بهبود سلامت و تغذیه کودکان و خانواده، کاهش فقر و گسترش فرصت های زندگی می شود. طبق تعریف یونسکو، سواد به عنوان مجموعه ای از مهارت های خواندن، نوشتن و شمارش محسوب می شود.

با وجود پیشرفت سواد در سطح جهانی، ۷۷۱ میلیون جوان و بزرگسال هنوز نمی توانند بخوانند و بنویسند. دو سوم آنها زن هستند و ۲۵۰ میلیون کودک در کسب مهارت های اولیه سواد ناکام هستند. قبل از همه گیری کووید-۱۹، که بدترین اختلال در آموزش در یک قرن گذشته را ایجاد کرد، ۶۱۷ میلیون کودک و نوجوان به حداقل سطح مطالعه نرسیده بودند.^۴

در ادامه به بررسی وضعیت سوادآموزی در ایران و مقایسه آن با سایر کشورهای جهان در طول چند دهه اخیر پرداخته خواهد شد.

وضعیت سواد مردم در حکومت پهلوی

وضعیت سواد عمومی مردم در دوران حکومت پهلوی نشان می دهد طرح های آموزشی این حکومت برای ارتقای سوادآموزی در بین مردم در نسبت با میانگین جهانی و وضعیت سایر کشورهای جهان، نتایج مطلوب مدنظر را نداشته است.

در حالی که کشورهای زیادی در همان سال ها با طرح های گوناگون، موفق به کاهش قابل توجه بی سوادی شدند، طرح هایی همچون ایجاد سازمان تعلیمات اکابر، آموزش سالمندان، سازمان آموزش به بزرگسالان، تشکیل سپاه دانش و... نتوانستند باعث کاهش قابل توجه بی سوادی در ایران به نسبت سایر کشورهای جهان شوند، این موضوع باعث قرارگرفتن ایران در جایگاهی نامطلوب در شاخص های جهانی سوادآموزی شد. برخی از مقایسه ها با استناد به آمارهای جهانی در ذیل خواهد آمد.

^۴<https://www.unesco.org/en/education/literacy/need-know>

بی سوادتر از کشورهای جهان عرب

بررسی وضعیت ایران در شاخص سواد و مقایسه آن با میانگین کشورهای جهان عرب نشان می دهد، در دوران حکومت پهلوی، نرخ سواد در ایران به مراتب از میانگین کشورهای عربی پایین تر بوده است. در حالیکه طبق آمار بانک جهانی در سال ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی)، ۳۷ درصد از افراد بالای ۱۵ سال در ایران باسواد محسوب می شده اند، در سال ۱۹۷۷ (۱۳۵۶ شمسی)، بیش از ۴۵ درصد از مردم کشورهای عربی باسواد بوده اند.^۵

پایین تر از خاورمیانه

در حالی که در سال ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی)، ۶۳ درصد از افراد بالای ۱۵ سال در ایران سواد نداشته اند، میانگین درصد بی سوادان کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا، ۵۶ درصد بوده است و در این شاخص وضعیت بهتری از ایران داشته اند.^۶

بسیار پایین تر از میانگین جهانی

اما در دوران پهلوی، وضعیت سوادآموزی در ایران شکاف زیادی با میانگین جهانی در این شاخص داشته است. سال ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) میانگین جهانی درصد باسوادان بالای ۱۵ سال، ۶۷ درصد بوده است، یعنی ۳۰ درصد بیشتر از ایران! این آمار نشان دهنده عقب ماندگی ایران در اواخر حکومت پهلوی در حوزه سوادآموزی به نسبت میانگین کشورهای جهان می باشد.^۷

^۵<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS?end=2021&locations=IR-1A-EG-BH-IQ-SY&start=1976&view=chart>

^۶<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS?end=2021&locations=IR-ZQ&start=1976&view=chart>

^۷<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS?end=2021&locations=IR-1W&start=1976&view=chart>

همچنین نویسنده کتاب ایران بین دو انقلاب وضعیت سواد در سه ساله پایانی عمر رژیم پهلوی را این گونه روایت می‌کند: «۶۸٪ بزرگسالان هنوز بی‌سواد بودند، تعداد بی‌سوادان عملاً از ۱۳ میلیون نفر به حدود ۱۵ میلیون نفر افزایش یافت، کمتر از ۴۰٪ از کودکان دبستان را تمام کردند. میزان معلم_دانش‌آموز در مدارس دولتی بسیار پایین بود، فقط ۶۰۰۰۰ ظرفیت دانشگاهی هر سال برای بالغ بر ۲۹۰۰۰۰ متقاضی وجود داشت و درصد جمعیت دارای تحصیلات عالی از نازل‌ترین موارد در خاورمیانه بود.»

وضعیت سواد پس از انقلاب اسلامی

جبران عقب ماندگی از کشورهای جهان عرب

با وقوع انقلاب اسلامی ایران، نهضتی در راستای سوادآموزی حداکثری ایجاد شد که نتایج درخشان آن علاوه بر جبران عقب ماندگی های قبلی، باعث بهبود قابل توجه جایگاه ایران در سطح جهانی و پیشی گرفتن ایران از میانگین جهانی در این شاخص شده است.

برای نمونه، همانگونه که ذکر شد در دوره پهلوی نرخ سوادآموزی در ایران پایین تر از کشورهای عربی بود، اما پس از انقلاب اسلامی و با تلاش های صورت گرفته در چند دهه گذشته، هم اکنون ایران وضعیتی به مراتب بهتر از میانگین کشورهای عربی دارد. در جدول زیر وضعیت ایران در شاخص سوادآموزی در سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) و ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی) با میانگین کشورهای عربی مقایسه شده است.^۸

جدول ۱ مقایسه نرخ باسوادی ایران و جهان عرب

نرخ سواد	۱۹۷۶-۱۹۷۷ (۱۳۵۵-۵۶ شمسی)	۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی)
ایران	۳۷ درصد	۸۹ درصد
میانگین کشورهای عربی	۴۵ درصد	۷۴ درصد

همانگونه که در شکل زیر نیز مشاهده می شود، پس از انقلاب اسلامی، هم عقب ماندگی قبلی جبران شده و هم ۱۵ درصد وضعیت ایران بهتر از میانگین کشورهای عربی شده است.

^۸<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS?end=2021&locations=IR-1A-EG-BH-IQ-SY&start=1976&view=chart>

شکل ۶ مقایسه نرخ باسوادی ایران و جهان عرب

پیشی گرفتن از میانگین خاورمیانه

در موردی دیگر اشاره شد که در دوره پهلوی نرخ سوآدآموزی در ایران از کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا پایین تر بود، اما آمارهای جهانی نشان می دهد که هم اکنون ایران وضعیتی بهتر از کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا در این شاخص دارد. در جدول زیر وضعیت ایران در شاخص سوآدآموزی در سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) و ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی) با میانگین کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا مقایسه شده است.^۹

^۹<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS?end=2021&locations=IR-ZQ&start=1976&view=chart>

جدول ۲ مقایسه نرخ باسوادی ایران و خاورمیانه

نرخ باسوادی	۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی)	۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی)
ایران	۳۷ درصد	۸۹ درصد
خاورمیانه و شمال آفریقا	۴۴ درصد	۸۰ درصد

همانگونه که در شکل زیر نیز مشاهده می شود، پس از انقلاب اسلامی، هم عقب ماندگی قبلی جبران شده و هم ایران وضعیتی بهتر از میانگین کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا دارد.

شکل ۷ مقایسه نرخ باسوادی ایران و خاورمیانه

عبور از میانگین جهانی

در حالی که در دوران پهلوی، وضعیت سوادآموزی در ایران شکاف زیادی با میانگین جهانی در این شاخص داشته است و میانگین جهانی نرخ سواد ۳۰ درصد بیشتر از ایران بوده، پس از انقلاب اسلامی جهش خیره کننده سوادآموزی در ایران باعث شده است که این فاصله ۳۰ درصدی جبران شود و حتی در چندسال گذشته، ایران به وضعیتی بهتر از میانگین جهانی دست پیدا کند. موضوعی که نشان می دهد رشد ایران در سوادآموزی یک رشد طبیعی و همگام با سایر کشورهای جهان نبوده بلکه رشدی چندبرابر میانگین جهانی در ایران رقم خورده است. در جدول زیر وضعیت ایران در شاخص سوادآموزی در سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) و ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی) با میانگین جهانی، میانگین کشورهای عربی و خاورمیانه مقایسه شده است.^{۱۰}

جدول ۳ مقایسه نرخ باسوادی ایران، میانگین جهانی، میانگین خاورمیانه و کشورهای عربی

نرخ باسوادی	۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی)	۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی)
ایران	۳۷ درصد	۸۹ درصد
میانگین جهانی	۴۷ درصد	۸۷ درصد
خاورمیانه و شمال آفریقا	۴۴ درصد	۸۰ درصد
میانگین کشورهای عربی	۴۵ درصد	۷۴ درصد

^{۱۰}<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS?end=2021&locations=IR-1W&start=1976&view=chart>

در شکل زیر نیز عبور ایران از میانگین جهانی نرخ باسوادان مشاهده می شود.

شکل ۸ مقایسه نرخ باسوادی ایران و میانگین جهانی

ایران رتبه اول افزایش سواد در جهان

همانگونه که آمارهای جهانی نشان دادند در طول ۴۰ سال اخیر، ایران جهشی بی نظیر و چندبرابر میانگین جهانی در افزایش نرخ باسوادان داشته است. اما گزارشی از سایت [ourworldindata](https://ourworldindata.org) مبتنی بر داده های یونسکو، از زاویه ای دیگر این اتفاق را نشان داده است.

در این گزارش میزان تغییر نرخ سواد در تمامی کشورهای دنیا در طول سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) تا ۲۰۱۸ (۱۳۹۷ شمسی) با هم مقایسه شده است. خروجی این مقایسه نشان می دهد که در چند دهه گذشته، ایران رتبه اول افزایش سواد را در میان تمامی کشورهای دنیا دارا می باشد، در واقع در این بازه تقریباً ۴۰ ساله، هیچ حکومتی در جهان به اندازه جمهوری اسلامی ایران موفق به باسواد کردن مردم نشده است.^{۱۱}

^{۱۱}<https://ourworldindata.org/grapher/literacy-rate-adults?tab=table&time=1976..2018>

Country	19	Literacy rate, adult total (% of people ages 15 and above)		2018	17	Absolute Change	17
		1976	% of people ages 15 and above				
Iran			36.52%	2015	85.54%	+49.03 pp	
Nepal		1981	20.57%		67.91%	+47.33 pp	
Burundi		1979	22.51%	2017	69.38%	+45.87 pp	
Bangladesh		1981	29.23%		73.91%	+44.68 pp	
Morocco		1982	30.26%		73.75%	+43.49 pp	
South Asia			36.26%		72.24%	+35.98 pp	
Cameroon			41.22%		77.07%	+35.85 pp	
Sao Tome and Principe		1983	57.32%		92.82%	+35.49 pp	
Rwanda		1970	38.24%		73.22%	+34.97 pp	
Vanuatu		1979	52.87%		87.51%	+34.63 pp	
Middle East and North Africa			44.48%		78.98%	+34.50 pp	
Mozambique		1980	27.00%	2017	60.66%	+33.66 pp	
India		1981	40.76%		74.37%	+33.61 pp	
Eswatini			55.33%		88.42%	+33.09 pp	
Egypt			38.20%	2017	71.17%	+32.97 pp	

شکل ۹ ایران رتبه اول افزایش سواد در جهان

دفتر هیئت دولت

عدالت جنسیتی در نظام آموزشی

عدالت جنسیتی در نظام آموزشی و شاخص GPI^۳ ابزاری برای اندازه گیری نسبت دسترسی نسبی به آموزش در میان مردان و زنان است. اگر این شاخص کمتر از یک باشد نشان از دسترسی کمتر زنان به آموزش و اگر بیشتر از یک باشد نشان از دسترسی بیشتر زنان به آموزش است و مشخصاً عدد یک نشان از برابری در این حوزه است.

دستیابی به عدالت جنسیتی در آموزش، به عنوان یکی از مظاهر عدالت اجتماعی، از دستاوردهای مهم نظام آموزش و آموزش عالی کشور در سال‌های پس از انقلاب اسلامی بوده است.

آمارهای جهانی نشان می‌دهد نرخ سواد در بین زنان قبل از انقلاب اسلامی، ۳۵ درصد پایین‌تر از میانگین جهانی و در وضعیت اسفناکی بوده است، در حالی که افزایش سوادآموزی زنان پس از انقلاب اسلامی جهش خیره‌کننده‌ای داشته و باعث ارتقای جایگاه ایران در مقیاس جهانی شده است. در همین راستا، جدول زیر گویای این موضوع می‌باشد:^{۱۳}

جدول ۲. مقایسه نرخ باسوادی زنان در ایران و جهان

نرخ باسوادی زنان	۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی)	۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی)
ایران	۲۴ درصد	۸۵ درصد
میانگین جهانی	۵۹ درصد	۸۳ درصد
خاورمیانه و شمال آفریقا	۳۰ درصد	۷۳ درصد
میانگین کشورهای عربی	۳۰ درصد	۶۶ درصد

همانگونه که در جدول مشاهده می‌شود، طبق آمار بانک جهانی در سال ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی)، حدود ۷۶ درصد از زنان بالای ۱۵ سال ایرانی سواد نداشته‌اند درحالی‌که وضعیت کشورهای عربی، وضعیت منطقه خاورمیانه و میانگین جهانی به مراتب از ایران بهتر بوده است.

^۳Gender parity index

^{۱۳}<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.FE.ZS?end=2021&locations=IR-1A&start=1976&view=chart>

اما خدمت رسانی در حوزه سوادآموزی به زنان ایرانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی باعث شده که در آخرین آمار بانک جهانی، ایران نه تنها از خاورمیانه و کشورهای عربی در شاخص سواد زنان، پیشی بگیرد بلکه میانگین جهانی را نیز پشت سر گذاشته است.

ایران رتبه اول ارتقای سواد زنان در جهان

ارزش خدمات انقلاب اسلامی در حوزه ارتقای سوادآموزی زنان وقتی بهتر مشخص می شود که تغییرات سواد زنان در بین تمامی کشورهای جهان در طول چند دهه اخیر بررسی و با تغییر صورت گرفته در ایران مقایسه شود. این بررسی نشان می دهد که برخلاف تبلیغات گسترده علیه عملکرد جمهوری اسلامی در حوزه زنان، در بازه تقریباً ۴۰ ساله اخیر، هیچ حکومتی در جهان به اندازه جمهوری اسلامی ایران موفق به ارتقای سواد زنان نشده است. در جدول زیر میزان تغییر نرخ سواد زنان در تمامی کشورهای دنیا در طول سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) تا ۲۰۱۸ (۱۳۹۷ شمسی) با هم مقایسه شده است. ایران رتبه اول ارتقای سواد زنان در جهان را در طول سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) تا ۲۰۱۸ (۱۳۹۷ شمسی) دارد.^{۱۴}

Country	🇯🇵	Literacy rate, adult female (% of females ages 15 and above)		
		1976	2018	Absolute Change
Iran	🇮🇷	24.42%	80.70%	+56.36 pp
Bangladesh	🇬🇧	17.97%	71.10%	+53.21 pp
Nepal	🇯🇵	9.15%	59.72%	+50.57 pp
Burundi	🇯🇵	11.90%	61.22%	+49.24 pp
Sao Tome and Principe	🇯🇵	42.36%	89.52%	+47.15 pp
Morocco	🇯🇵	17.51%	64.59%	+47.08 pp
Jordan	🇯🇵	52.11%	97.83%	+45.72 pp
China	🇯🇵	51.14%	95.16%	+44.02 pp
Turkey	🇯🇵	49.81%	93.50%	+43.59 pp
Egypt	🇯🇵	22.44%	65.51%	+43.07 pp
Rwanda	🇯🇵	26.57%	69.39%	+42.82 pp
Cameroon	🇯🇵	29.12%	71.59%	+42.47 pp
South Asia	🇯🇵	21.44%	63.72%	+42.28 pp
Middle East and North Africa	🇯🇵	30.27%	72.36%	+42.09 pp

شکل ۱۰ ایران رتبه اول افزایش سواد زنان در جهان

^{۱۴}<https://ourworldindata.org/grapher/adult-literacy->

[female?tab=table&time=1976..2018&country=IRN~OWID_WRL~Middle+East+and+North+Africa](https://ourworldindata.org/grapher/adult-literacy-female?tab=table&time=1976..2018&country=IRN~OWID_WRL~Middle+East+and+North+Africa)

نرخ باسوادی زنان جوان (۱۵ تا ۲۴ ساله)

یکی از دیگر از شاخص های بررسی میزان سوادآموزی زنان در کشورها، نرخ سواد در میان زنان جوان هر کشور می باشد. بازه سنی تعریف شده در این شاخص، زنان ۱۵ تا ۲۴ ساله می باشد. در جدول زیر نرخ سواد زنان جوان در سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) و ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی) در ایران و جهان مقایسه شده است.^{۱۵}

جدول ۵ مقایسه نرخ باسوادی زنان جوان در ایران و جهان

نرخ باسوادی زنان جوان	۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی)	۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی)
ایران	۴۲ درصد	۹۹ درصد
میانگین جهانی	۷۰ درصد	۹۱ درصد
خاورمیانه و شمال آفریقا	۴۸ درصد	۸۸ درصد
میانگین کشورهای عربی	۴۹ درصد	۸۱ درصد

در این شاخص نیز آنچه مشاهده می شود یک جهش خیره کننده در رشد و توسعه سوادآموزی در بین زنان جوان ایرانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی است. جهشی که ایران را از دورانی که حدود ۶۰ درصد زنان جوان کشور بی سواد بوده اند به زمانی رسانده که طبق آمار بانک جهانی مبتنی بر داده های یونسکو، ۹۹ درصد زنان جوان ایرانی دارای سواد هستند.

همچنین ایران رتبه چهارم برترین کشورهای دنیا در افزایش سواد زنان جوان در طول سال های ۱۹۷۶ (۱۳۵۵ شمسی) تا ۲۰۱۶ (۱۳۹۵ شمسی) را دارا می باشد.^{۱۶}

<https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.1524.LT.FE.ZS?end=2021&locations=IR&start=1976&view=chart>

<https://ourworldindata.org/grapher/youth-literacy>

https://ourworldindata.org/grapher/youth-literacy?tab=table&time=1976..latest&country=OWID_WRL~IRN~Middle+East+and+North+Africa

Country	Youth literacy rate, population 15-24 years, female (%)			
	1976	2016	Absolute Change	
Bangladesh	27.15%	93.54%	+66.38 pp	
Nepal	14.97%	80.21%	+65.24 pp	
Morocco	30.95%	87.78%	+56.83 pp	
Iran	42.33%	97.68%	+55.35 pp	
Burundi	21.49%	74.96%	+53.47 pp	
Egypt	38.12%	90.33%	+52.20 pp	
Pakistan	23.83%	65.55%	+41.71 pp	
India	40.32%	81.85%	+41.53 pp	
Rwanda	44.69%	83.49%	+38.80 pp	
Tunisia	62.52%	95.80%	+33.28 pp	
South Asia	47.03%	79.23%	+32.20 pp	

شکل ۱۱ ایران رتبه چهارم افزایش سواد زنان جوان در جهان

دفتر هیئت دولت

کودکان محروم از تحصیل

یکی دیگر از شاخصه هایی که در سنجش وضعیت آموزش کشورها باید مورد بررسی قرار گیرد، شاخص محرومیت از تحصیل در بین کودکان می باشد. یونسکو طی گزارشی با عنوان «نظارت بر آموزش در جهان» از ۲۶۴ میلیون کودک محروم از تحصیل روزانه در سطح جهان خبر داده است. یعنی بیش از ۲۶۰ میلیون کودک در جهان از حق رفتن به مدرسه محروم اند.

در ایران، آماري که در داده های یونسکو از دوره پهلوی وجود دارد مربوط به سال ۱۹۷۱ (۱۳۵۰ شمسی) می شود، در این سال به ازای هر ۱۰۰ کودکی که به مدرسه رفته اند، ۴۱ کودک محروم از رفتن به مدرسه بوده اند یعنی درصد محرومیت از تحصیل ۴۱ درصد بوده است. در همین سال میانگین جهانی محرومیت از تحصیل ۲۸ درصد و میانگین کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۳۹ درصد بوده است، یعنی وضعیتی به مراتب بهتر از ایران در محرومیت از تحصیل کودکان. یا به عنوان مثال کشور ترکیه در همین سال فقط ۱۵ درصد محرومیت از تحصیل داشته است.

اما طبق آخرین آماري که از شاخص محرومیت از تحصیل کودکان در ایران وجود دارد، در سال ۲۰۱۷ (۱۳۹۶ شمسی) ایران وضعیتی مطلوب تر از میانگین جهانی، میانگین کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و حتی کشوری همچون ترکیه داشته و توانسته تا حد زیادی محرومیت از تحصیل کودکان را از بین ببرد. در جدول زیر درصد کودکان محروم از تحصیل در ایران و جهان با یکدیگر مقایسه شده است.^{۱۷}

جدول ۶ درصد کودکان محروم از تحصیل ایران و جهان

درصد کودکان محروم از تحصیل	۱۹۷۱ (۱۳۵۰ شمسی)	۲۰۱۷ (۱۳۹۶ شمسی)
ایران	۴۱ درصد	۲ درصد
میانگین جهانی	۲۸ درصد	۹ درصد
خاورمیانه و شمال آفریقا	۳۹ درصد	۵ درصد
ترکیه	۱۵ درصد	۵ درصد

^{۱۷}https://ourworldindata.org/grapher/share-primary-school-age-out-of-school?country=OWID_WRL~Middle+East+and+North+Africa~IRN~TUR~EGY

شکل زیر نقشه جهانی شاخص درصد محرومیت از تحصیل را در سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳ شمسی) نشان داده است. هرچه رنگ نقشه تیره تر باشد، درصد محرومیت از تحصیل در آن کشور بالاتر و وضعیت نامطلوب تر می باشد. مطابق این نقشه وضعیت ایران در سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳ شمسی) نامطلوب می باشد.

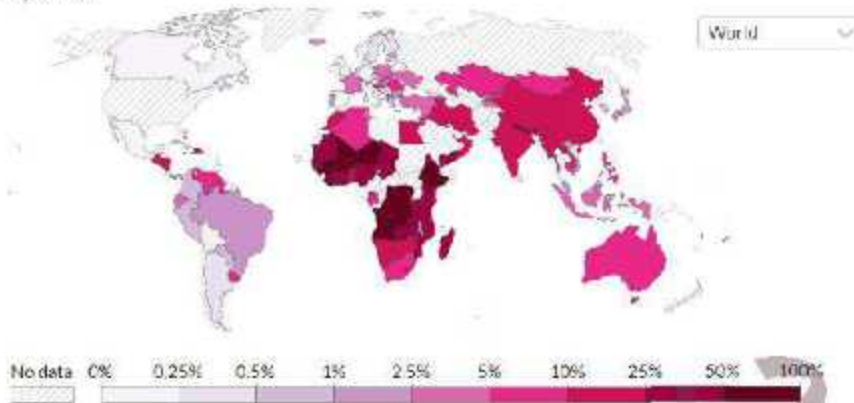
شکل ۱۲ نقشه جهانی شاخص درصد محرومیت از تحصیل سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳ شمسی)

برای فهم بهتر روند بهبود شاخص محرومیت از تحصیل در ایران، در شکل زیر نقشه جهانی شاخص درصد محرومیت از تحصیل در سال ۲۰۰۰ (۱۳۷۸ شمسی) نشان داده شده است. در این سال، درصد محرومیت از تحصیل در ایران به ۱۴ درصد کاهش یافته است و ایران جزء کشورهای میانی دنیا در این شاخص می باشد.

Share of primary-school-age children who are out of school, 2000

Our World
in Data

Children out of school are the percentage of primary-school-age children who are not enrolled in primary or secondary school.

Source: UNESCO (via World Bank)

OurWorldInData.org/primary-and-secondary-education • CC BY

شکل ۱۳ نقشه جهانی شاخص درصد محرومیت از تحصیل سال ۲۰۰۰ (۱۳۷۸ شمسی)

و اما شکل مربوطه که نقشه جهانی شاخص درصد محرومیت از تحصیل در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) را نشان می دهد و رنگ نقشه ایران سفید شده و درصد محرومیت به کمتر از ۱ درصد، یعنی ۰/۲۳ درصد کاهش پیدا کرده است.^{۱۸}

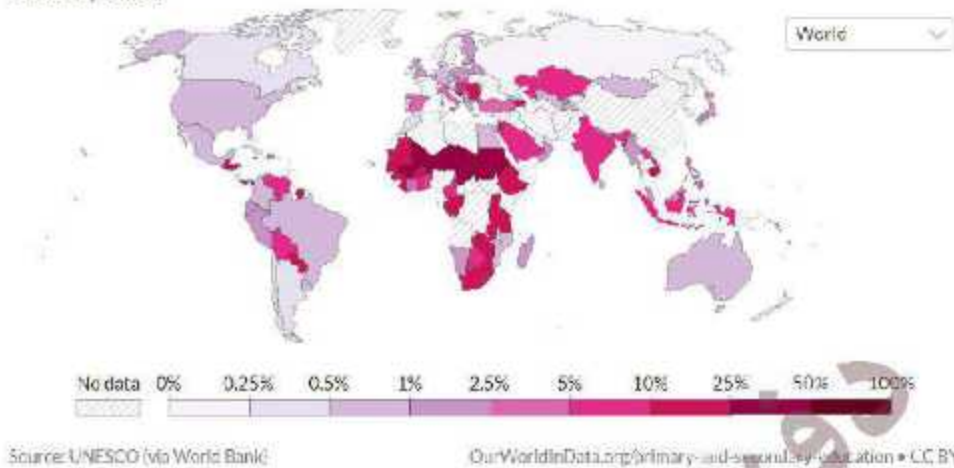
[https://ourworldindata.org/grapher/share-primary-school-age-out-of-](https://ourworldindata.org/grapher/share-primary-school-age-out-of-school?tab=map&time=2020&country=OWID_WRL~Middle+East+and+North+Africa~IRN~TUR~EGY)

[school?tab=map&time=2020&country=OWID_WRL~Middle+East+and+North+Africa~IRN~TUR~EGY](https://ourworldindata.org/grapher/share-primary-school-age-out-of-school?tab=map&time=2020&country=OWID_WRL~Middle+East+and+North+Africa~IRN~TUR~EGY)

Share of primary-school-age children who are out of school, 2020

Children out of school are the percentage of primary school age children who are not enrolled in primary or secondary school.

شکل ۱۴ نقشه جهانی شاخص درصد محرومیت از تحصیل سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی)

رفاه

میزان فقر

خط فقر حداقل سطح درآمدی است که در یک کشور خاص، برای تأمین نیازهای ضروری و اساسی کافی تلقی می‌شود. میزان فقر در جامعه، همواره از معیارهای عدالت اجتماعی در یک کشور محسوب می‌شود. یکی از شاخص‌های اندازه‌گیری فقر، شاخص خط فقر است. این شاخص مقدار درآمدی است که برای تأمین حداقل نیازهای یک نفر در جامعه لازم است. پایگاه داده our world in data گزارش خط فقر را به ازای چند مبلغ درآمدی مختلف ارائه کرده است. کمترین مبلغ درآمدی روزانه برای سنجش خط فقر به ترتیب مبالغ ۱ دلار و ۲/۱۵ دلار به ازای هر فرد در روز می‌باشد که در ادامه نمودارهای آن‌ها ارائه می‌شود.

الف) شدیدترین خط فقر بر حسب درآمد یک دلار در روز

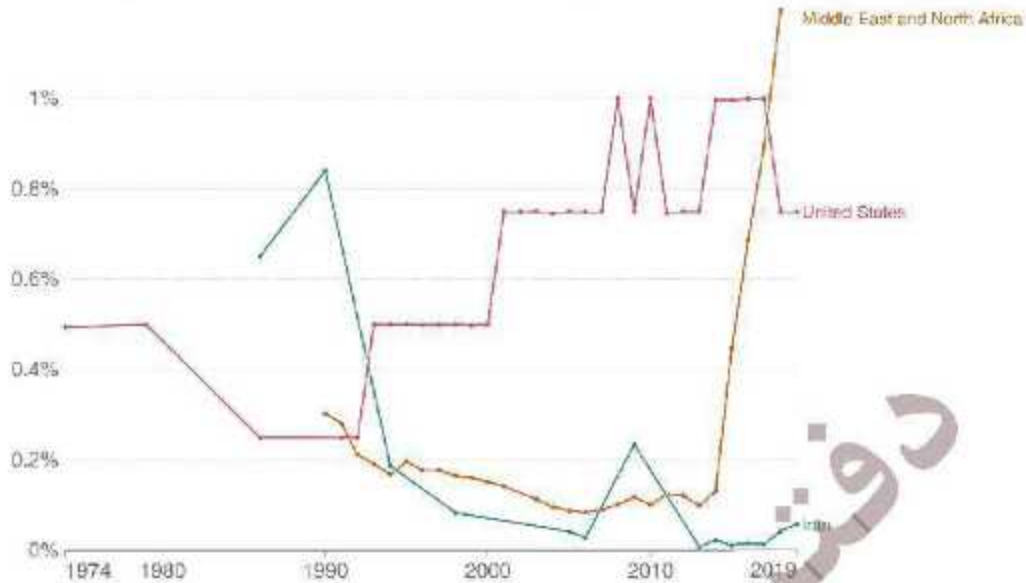
در شکل‌های زیر روند شاخص خط فقر بر حسب درآمد یک دلار در روز به ترتیب، بر حسب درصد و تعداد افراد زیر خط فقر بین ایران و میانگین خاورمیانه مقایسه شده است. همچنین کشور آمریکا نیز به این مقایسه اضافه شده است.^{۱۹}

^{۱۹}<https://ourworldindata.org/grapher/share-living-with-less-than-1-int-per-day?time=latest&country=JOR~CYP~ROU~BGD~IND~NGA~KEN~BOL>

Poverty: Share of population living on less than \$1 a day, 1974 to 2019

Our World
in Data

This data is adjusted for inflation and for differences in the cost of living between countries.

Source: World Bank Poverty and Inequality Platform

CC BY

Note: This data is measured in international-\$ at 2017 prices. Depending on the country and year, it relates to disposable income or consumption per capita.

شکل ۱۵ خط فقر شدید (درآمد یک دلار) بر حسب درصد نفقات

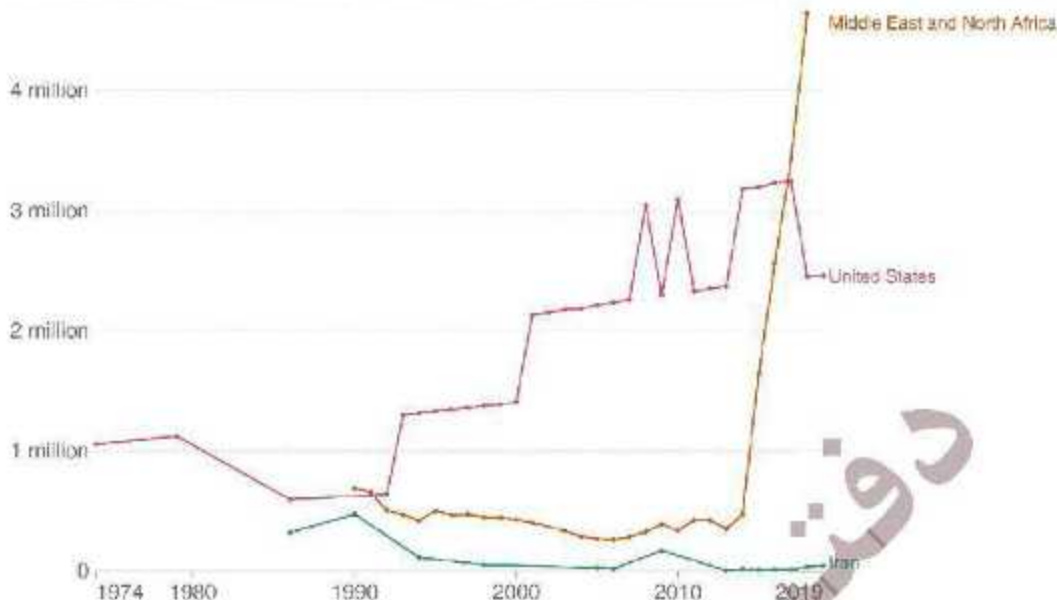
دولت

فقر

Poverty: Number of people living on less than \$1 a day, 1974 to 2019

This data is adjusted for inflation and for differences in the cost of living between countries.

Our World
in Data

Source: World Bank Poverty and Inequality Platform

Note: This data is measured in international-\$ at 2017 prices. Depending on the country and year, it relates to disposable income or consumption per capita.

CC BY

شکل ۱۶ خط فقر شدید (درآمد یک دلار) بر حسب تعداد نفرات

همانطور که از نمودارها مشخص است، روند خط فقر برای ایران بر خلاف خاورمیانه و امریکا کاهش یافته است. به طوریکه در سال ۱۹۸۶ (۱۳۶۴ شمسی)، ۰/۶۵ درصد از مردم ایران زیر خط فقر شدید بوده اند که این مقدار در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)، به مقدار ۰/۰۶ درصد رسیده است. این درحالی است که وضعیت خط فقر مطلق در خاورمیانه در سال های ۱۹۸۰ (۱۳۵۸ شمسی)، تا ۱۹۹۰ (۱۳۶۸ شمسی)، به مراتب مطلوب تر از ایران بوده است، اما در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)، این شاخص برای خاورمیانه بالاتر از ۱ درصد رفته است (درحالی که برای ایران ۰/۰۶ درصد می باشد)

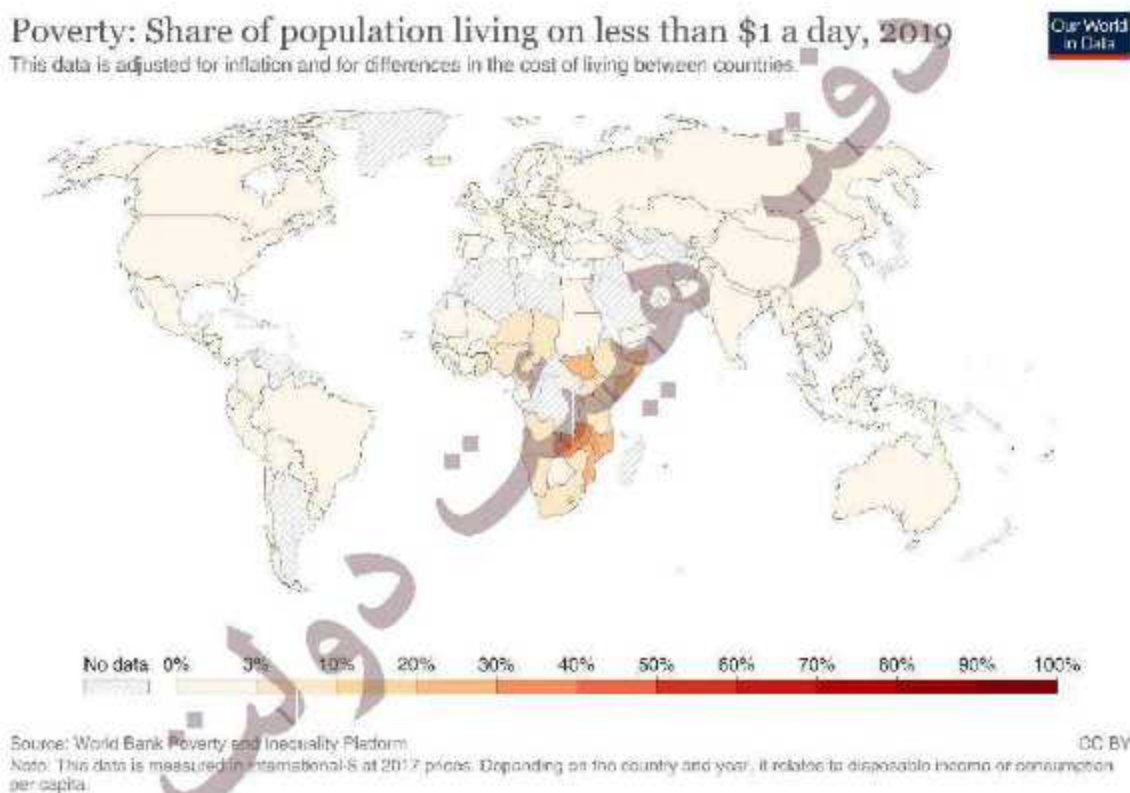
از مقایسه روند خط فقر ایران و خاورمیانه چنین برمی آید، در حالیکه ایران در خاورمیانه قرار دارد اما بر خلاف کشورهای این منطقه، روند خط فقرش کاهش یافته است. لازم به ذکر است که از سال ۲۰۱۳ (۱۳۹۲ شمسی)، (همزمان با ظهور داعش در خاورمیانه) روند خط فقر خاورمیانه با شیب بسیار زیادی افزایش پیدا کرده است اما به لطف امنیت جمهوری اسلامی ایران، کشور ما از این روند در امان مانده است.

لازم به ذکر است که در سال ۲۰۱۳ (۱۳۹۲ شمسی)، شاخص خط فقر ایران به کمترین مقدار خود یعنی کمتر از ۰/۰۱ درصد می رسد اما متأسفانه این روند در سال های بعد کمی افزایش پیدا می کند و به مقدار ۰/۰۶ درصد

می‌رسد. در آمریکا نیز خط فقر از ۰/۲۵ درصد در سال ۱۹۸۶ (۱۳۶۴ شمسی) به ۰/۷۵ درصد در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) افزایش یافته است.

در واقع ایران در چند دهه گذشته توانسته از دورانی که وضعیتی بدتر از میانگین کشورهای خاورمیانه و آمریکا در شاخص فقر داشته به وضعیتی برسد که مطلوب تر از این دو می باشد.

در شکل زیر نقشه درصد خط فقر شدید در سطح جهان نشان داده شده است، همانطور که مشخص است، ایران در زمره کشورها با کمترین درصد خط فقر در جهان قرار دارد.^{۲۰}

شکل ۱۷ نقشه درصد خط فقر شدید (درآمد یک دلار) در جهان

^{۲۰}<https://ourworldindata.org/grapher/share-living-with-less-than-1-int-per-day?time=latest&country=JOR~CYP~ROU~BGD~IND~NGA~KEN~BOL>

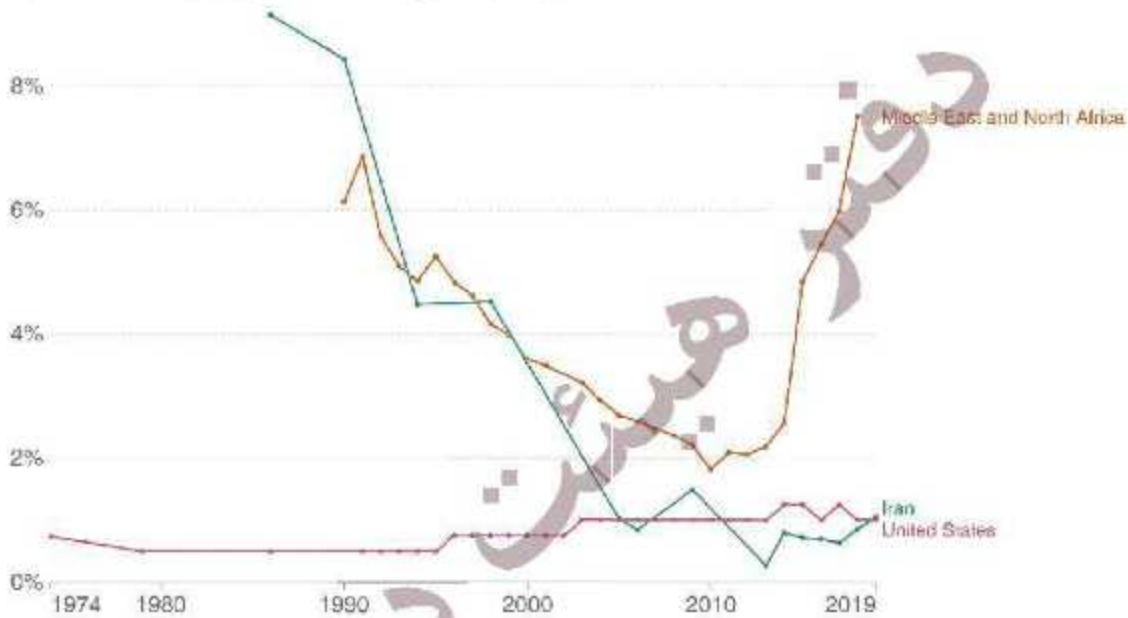
ب) خط فقر بر حسب درآمد ۲/۱۵ دلار در روز

در شکل های زیر روند شاخص خط فقر بر حسب درآمد ۲/۱۵ دلار در روز به ترتیب، بر حسب درصد و تعداد افراد زیر خط فقر بین ایران و میانگین خاورمیانه مقایسه شده است. همچنین کشور امریکا نیز به این مقایسه اضافه شده است.^{۲۱}

Share of population living in extreme poverty, 1974 to 2019

Extreme poverty is defined as living below the International Poverty Line of \$2.15 per day. This data is adjusted for inflation and for differences in the cost of living between countries.

Our World
in Data

Source: World Bank Poverty and Inequality Platform

Note: This data is measured in international \$ at 2017 prices. Depending on the country and year, it relates to disposable income or consumption per capita.

CC BY

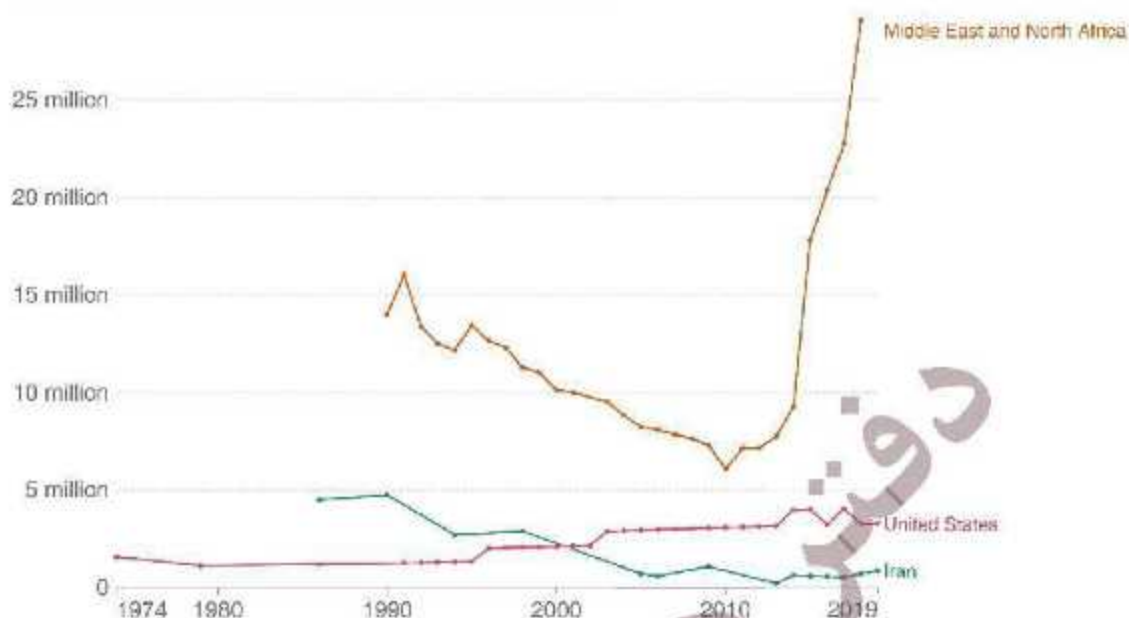
شکل ۱۸ خط فقر یا درآمد روزانه ۲/۱۵ دلار بر حسب درصد نفقات

^{۲۱}<https://ourworldindata.org/grapher/share-of-population-in-extreme-poverty?time=latest&country=BGD~BOL~MDG~IND~CHN~ETH>

Number of people living in extreme poverty, 1974 to 2019

Our World
in Data

Extreme poverty is defined as living below the International Poverty Line of \$2.15 per day. This data is adjusted for inflation and for differences in the cost of living between countries.

Source: World Bank Poverty and Inequality Platform

Note: This data is measured in international-\$ at 2017 prices. Depending on the country and year, it relates to disposable income or consumption per capita.

CC BY

شکل ۱۹ خط فقر با درآمد روزانه ۲/۱۵ دلار بر حسب تعداد نفرات

مشابه حالت خط فقر شدید (درآمد روزانه یک دلاری)، در حالت خط فقر با درآمد روزانه ۲/۱۵ دلاری نیز، روند خط فقر ایران بر خلاف آمریکا و خاورمیانه کاهش یافته است.

در سال ۱۹۸۶ (۱۳۶۵ شمسی)، ۹/۱۴ درصد از مردم ایران زیر خط فقر ۲/۱۵ دلاری بودند که این مقدار در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) به مقدار ۱/۰۵ درصد رسیده است. خط فقر آمریکا در همین مدت، از مقدار ۰/۵ درصد در سال ۱۹۸۶ (۱۳۶۵ شمسی) به ۱ درصد در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) رسیده است. در خاورمیانه نیز این خط فقر از ۶ درصد در سال ۱۹۹۰ (۱۳۶۸ شمسی) به بیش از ۷ درصد در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) رسیده است.

در واقع ایران در چند دهه گذشته توانسته از دورانی که وضعیتی بدتر از میانگین کشورهای خاورمیانه و آمریکا در شاخص فقر داشته به وضعیتی برسد که مطلوب تر از این دو می باشد.

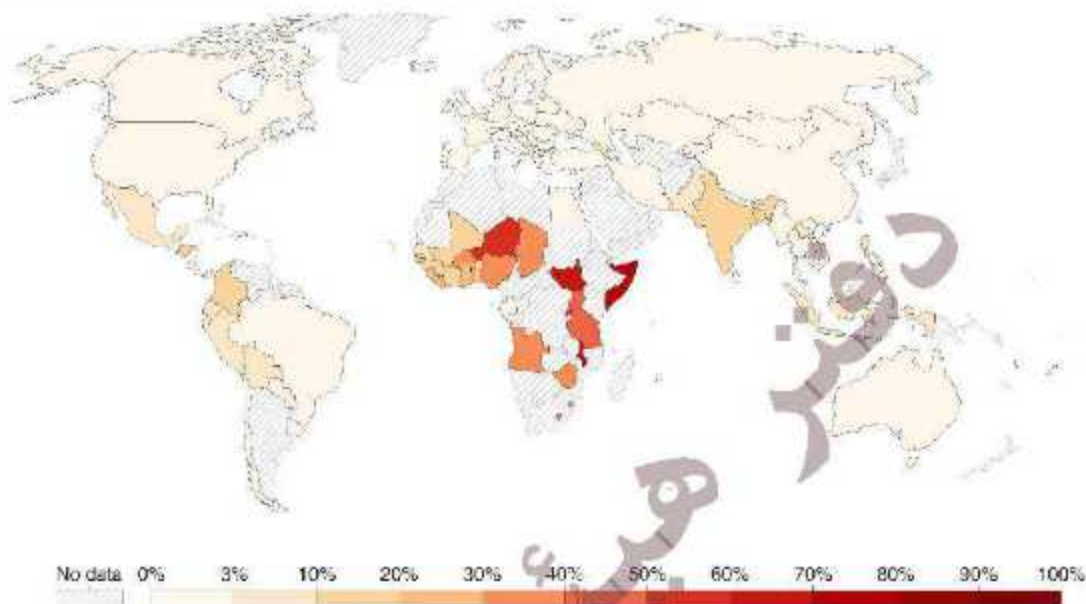
لازم به ذکر است که در سال ۲۰۱۳ (۱۳۹۲ شمسی) شاخص خط فقر ایران به کمترین مقدار خود یعنی کمتر از ۰/۲۷ درصد می رسد اما متأسفانه این روند در سالهای بعد مقداری افزایش پیدا می کند و به مقدار ۱/۰۵ درصد می رسد.

در شکل زیر نقشه درصد خط فقر ۲/۱۵ دلاری در سطح جهان نشان داده شده است، همانطور که مشخص است، ایران در محدوده کمترین درصد خط فقر در جهان قرار دارد.^{۲۲}

Share of population living in extreme poverty, 2021

Our World
in Data

Extreme poverty is defined as living below the International Poverty Line of \$2.15 per day. This data is adjusted for inflation and for differences in the cost of living between countries.

Source: World Bank Poverty and Inequality Platform

CC BY

Note: This data is measured in International-\$ at 2017 prices. Depending on the country and year, it relates to disposable income or consumption per capita.

شکل ۲۰ نقشه درصد خط فقر (درآمد روزانه ۲٫۱۵ دلاری) در جهان

^{۲۲}<https://ourworldindata.org/grapher/share-of-population-in-extreme-poverty?time=latest&country=BGD~BOL~MDG~IND~CHN~ETH>

سوء تغذیه

یکی از پیامدهای ضعف امنیت غذایی در کشورها شیوع سوء تغذیه می باشد. از طرفی سوء تغذیه یکی از علل عمده شیوع بیماری‌ها و مرگ و میر کودکان است. در شکل زیر میزان شیوع سوء تغذیه در ۲۰ سال گذشته در ایران و جهان با هم مقایسه شده است.^{۲۳}

شکل ۳۱ شیوع سوء تغذیه در ایران و جهان

همانگونه که مشاهده می شود طبق آخرین آمار بانک جهانی در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی)، به طور متوسط ۹ درصد از جمعیت جهان دچار سوء تغذیه می شوند. این در حالی است که ایران با ۴ درصد، وضعیتی بسیار بهتر از میانگین جهانی دارد و جزء کشورها با درصد پایین شیوع سوء تغذیه در جهان می باشد.

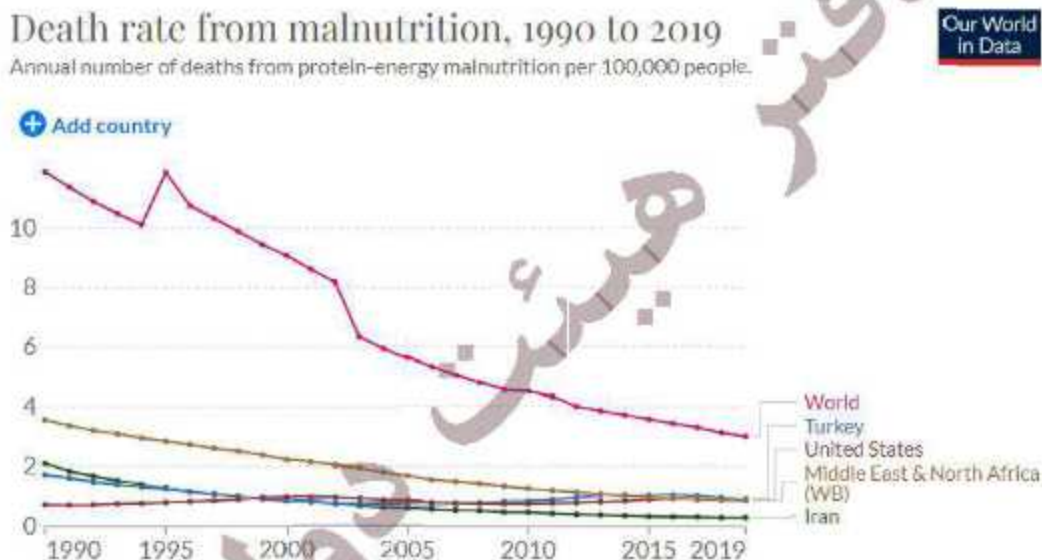
مرگ در اثر سوء تغذیه

همچنین به گزارش مؤسسه جهانی آمار و ارزیابی سلامت GBD، نرخ مرگ و میر بر اثر سوء تغذیه نیز در ایران بسیار پایین تر از میانگین جهانی و همچنین پایین تر از کشورهایمانند آمریکا و ترکیه است. این شاخص نشان دهنده تعداد سالانه مرگ و میر ناشی از سوء تغذیه پروتئین-انرژی در هر ۱۰۰ هزار نفر می باشد.

^{۲۳}<https://data.worldbank.org/indicator/SN.ITK.DEFC.ZS?locations=IR-1W&view=chart>

همانگونه که در شکل مشاهده می شود در سال ۱۹۹۰ (۱۳۶۹ شمسی) متوسط نرخ مرگ و میر بر اثر سوءتغذیه در جهان ۱۱/۸۸ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر، در خاورمیانه ۳/۵۶ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر، در ایران ۲/۱۱ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر، در ترکیه ۱/۷۳ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر و در امریکا ۰/۷۲ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر بوده است. یعنی ترکیه و امریکا وضعیتی به مراتب بهتر از ایران داشته اند.

اما در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)، متوسط نرخ مرگ و میر بر اثر سوءتغذیه در جهان ۳/۰۱ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر بوده است. در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) ایران وضعیت خود را نسبت به کشورهای ترکیه و امریکا بهبود بخشیده است. در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)، نرخ مرگ و میر بر اثر سوءتغذیه در ایران ۰/۲۹ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر، در ترکیه ۰/۹۳ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر و در امریکا ۰/۸۹ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر بوده است.^{۲۴}

شکل ۲۳ مرگ در اثر سوءتغذیه در ایران و جهان

^{۲۴}https://ourworldindata.org/grapher/malnutrition-death-rates?tab=chart&country=OWID_WRL~IRN~TUR~USA~Middle+East+%26+North+Africa+%28WB%29

مصرف پروتئین

فائو، سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد، در گزارشی سرانه مصرف روزانه پروتئین از منابع مختلف (پروتئین گیاهی، گوشت، تخم مرغ، لبنیات و غذاهای دریایی) را در کشورهای جهان مورد بررسی قرار داده است. سرانه مصرف روزانه پروتئین از منابع مختلف سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۷ شمسی) در ایران ۶۷ گرم بوده است.

این در حالی است که سرانه مصرف روزانه پروتئین از منابع مختلف سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) در ایران ۸۲ گرم شده است. یعنی در چهاردهه اخیر افزایش ۱۵ گرمی سرانه مصرف روزانه پروتئین از منابع مختلف در جامعه ایرانی رخ داده است.^{۲۵}

جدول ۷ سرانه مصرف روزانه پروتئین از منابع مختلف در ایران

سرانه مصرف روزانه پروتئین از منابع مختلف	ایران / سال
۶۷ گرم	۱۹۷۸ (۱۳۵۷ شمسی)
۸۲ گرم	۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)

مصرف میوه

در گزارشی دیگر از فائو، میانگین سرانه مصرف روزانه میوه در جهان بررسی شده است. نقشه های فائو نشان می دهند که کدام کشورها به اندازه حداقل میوه مورد نیاز بدن، میوه مصرف کرده اند. کشورهایی که میانگین سرانه مصرف روزانه میوه کافی دارند (بیش از ۲۰۰ گرم) با رنگ سبز و کشورهایی که میانگین سرانه مصرف روزانه میوه کافی ندارند (کمتر از ۲۰۰ گرم) با رنگ صورتی نشان داده شده است.

نقشه اول مربوط به سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۶ شمسی) می شود. در این سال ایران با میانگین سرانه مصرف روزانه میوه ۱۸۳ گرمی در زمره کشورهایی است که میانگین سرانه مصرف میوه کافی ندارند. این در حالی است که برخی کشورهای همسایه همچون عراق (۲۰۱ گرم)، عربستان (۳۴۱ گرم) و ترکیه (۳۵۰ گرم) دارای میانگین سرانه مصرف روزانه میوه کافی می باشند.

^{۲۵}https://ourworldindata.org/grapher/per-capita-sources-of-protein?time=latest&country=IRN~OWID_WRL~Asia~JPN~TUR~CHN~IND

اما در نقشه دوم که مربوط به سال ۲۰۱۷ (۱۳۹۶ شمسی) می شود ایران با میانگین سرانه مصرف میوه ۳۲۵ گرم در روز در زمره کشورهای است که میانگین سرانه مصرف میوه کافی دارند. در سال ۲۰۱۷ (۱۳۹۶ شمسی)

Average per capita fruit intake vs. minimum recommended guidelines, 1978

Countries shown in blue have an average per capita intake below 200g per person per day; countries in green are greater than 200g. National and World Health Organization (WHO) typically set a guideline of 200g per day.

Our World in Data

Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations; Data compiled from multiple sources by World Bank
 Note: Figures represent average per capita supply of fruit, which does not correct for waste at the household level.
 OurWorldInData.org/data-compositions/ - CC BY

میانگین سرانه مصرف روزانه میوه در عربستان ۲۱۰ گرم و در آمریکا ۲۴۶ گرم بوده است.^{۲۶}

Average per capita fruit intake vs. minimum recommended guidelines, 2017

Countries shown in blue have an average per capita intake below 200g per person per day; countries in green are greater than 200g. National and World Health Organization (WHO) typically set a guideline of 200g per day.

Our World in Data

<https://oi>

5

شکل ۲۳ میانگین سرانه مصرف روزانه میوه در جهان سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۶ شمسی)

Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations; Data compiled from multiple sources by World Bank
 Note: Figures represent average per capita supply of fruit, which does not correct for waste at the household level.
 OurWorldInData.org/data-compositions/ - CC BY

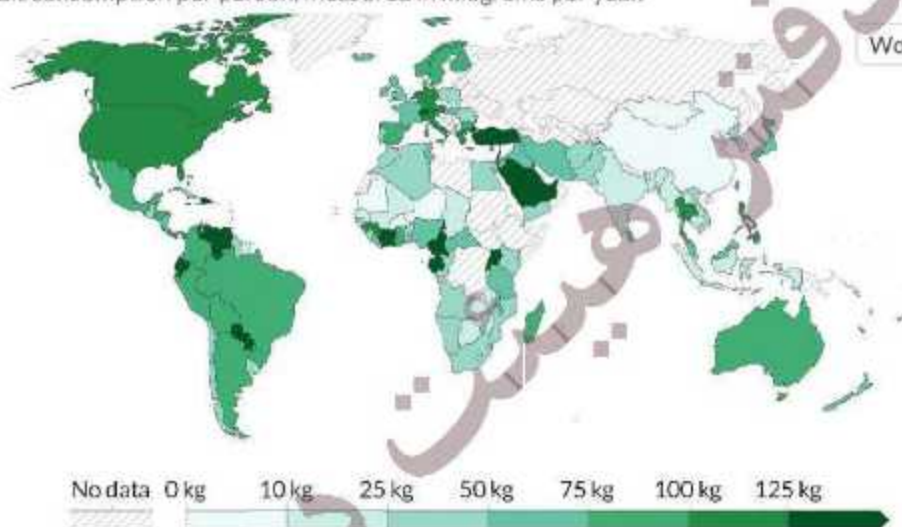
در گزارشی دیگر از فائو، سرانه مصرف سالانه میوه در کشورها مورد بررسی قرار گرفته است. ابتدا به نقشه جهانی سرانه مصرف سالانه میوه سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۷ شمسی) نگاهی انداخته شده است. در این گزارش داده ها براساس عرضه سرانه در سطح مصرف کننده است و ضایعات میوه در سطح مصرف کننده در نظر گرفته نمی شود. همانگونه که در شکل مشاهده می شود ایران در این سال با سرانه مصرف ۶۷ کیلوگرم در سال وضعیتی ضعیف تر از عربستان (۱۲۸ کیلوگرم) ، ترکیه (۱۲۸ کیلوگرم) و عراق (۷۳ کیلوگرم) دارد.^{۲۷}

Fruit consumption per capita, 1978

Average fruit consumption per person, measured in kilograms per year.

Our World
in Data

World

Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations

OurWorldInData.org/diet-compositions/ • CC BY

Note: Data is based on per capita food supply at the consumer level, but does not account for food waste at the consumer level.

شکل ۲۵ نقشه جهانی سرانه مصرف سالانه میوه سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۷ شمسی)

جدول ۸ مقایسه سرانه مصرف سالانه میوه سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۷ شمسی)

کشور	سرانه مصرف سالانه میوه سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۷ شمسی)
ترکیه	۱۲۸ کیلوگرم
عربستان	۱۲۸ کیلوگرم
عراق	۷۳ کیلوگرم
ایران	۶۷ کیلوگرم

^{۲۷}https://ourworldindata.org/grapher/fruit-consumption-per-capita?time=1978&country=JPN~Asia~CHN~DEU~IRN~ISR~TUR~USA~OWID_WRL

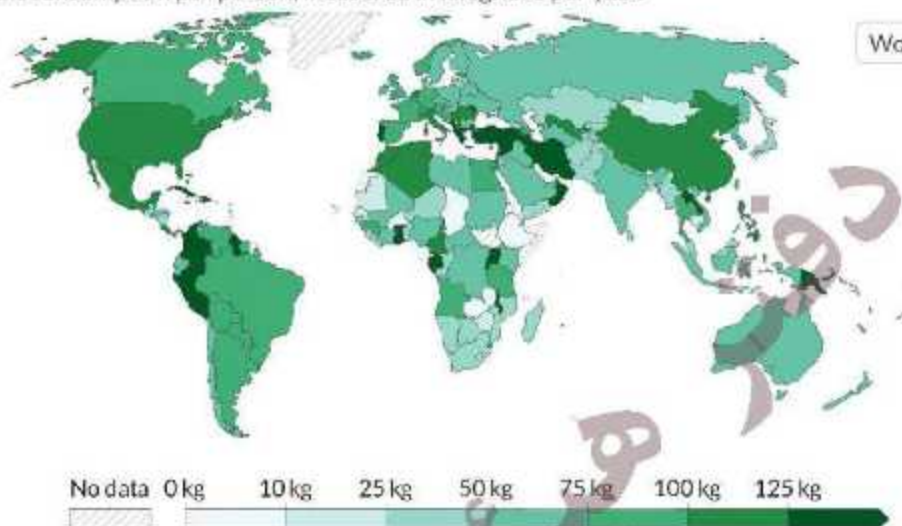
اما نقشه جهانی سرانه مصرف سالانه میوه سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) نشان می دهد ایران با سرانه مصرف ۱۴۴ کیلوگرم در سال جزء برترین کشورهای جهان در سرانه مصرف سالانه میوه سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) می باشد.^{۲۸}

Fruit consumption per capita, 2019

Average fruit consumption per person, measured in kilograms per year.

Our World
in Data

World

Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations. OurWorldInData.org/diet-compositions/ • CC BY
Note: Data is based on per capita food supply at the consumer level, but does not account for food waste at the consumer level.

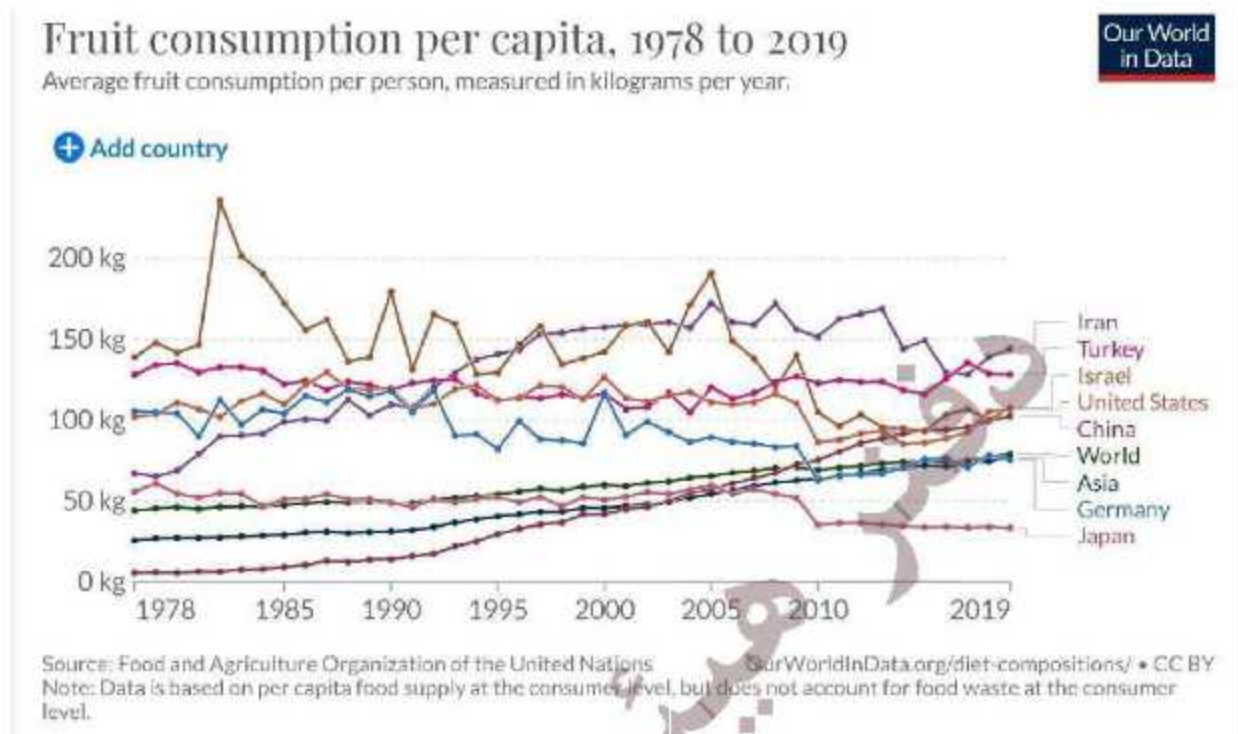
شکل ۲۶ نقشه جهانی سرانه مصرف سالانه میوه سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)

جدول ۹ مقایسه سرانه مصرف سالانه میوه سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)

کشور	سرانه مصرف سالانه میوه سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی)
ایران	۱۴۴ کیلوگرم
ترکیه	۱۲۸ کیلوگرم
عربستان	۶۹ کیلوگرم
عراق	۶۶ کیلوگرم

^{۲۸}https://ourworldindata.org/grapher/fruit-consumption-per-capita?time=latest&country=JPN~Asia~CHN~DEU~IRN~ISR~TUR~USA~OWID_WRL

در نمودار زیر روند سرانه مصرف سالانه میوه در بازه سال های ۱۹۷۸ (۱۳۵۷ شمسی) تا ۲۰۱۹ (۱۳۹۸ شمسی) در ایران با چند کشور دنیا و میانگین جهانی مقایسه شده است.^{۲۹}

شکل ۲۷ سرانه مصرف میوه در ایران و چند کشور منتخب

^{۲۹}https://ourworldindata.org/grapher/fruit-consumption-per-capita?tab=chart&time=1978..latest&country=JPN~Asia~CHN~DEU~IRN~ISR~TUR~USA~OWID_WRL

دسترسی به برق

از مهم ترین زیرساخت های رفاهی برای هر جامعه میزان دسترسی آن جامعه به برق می باشد.

برق رسانی قبل از انقلاب اسلامی به خصوص در روستاها که جمعیت غالب کشور را تشکیل می دادند وضعیت مطلوبی نداشته و بیش از ۸۰ درصد مردم روستا به برق دسترسی نداشتند. اما پس از انقلاب اسلامی و با تلاش های مجاهدانه چند دهه اخیر، ۱۰۰ درصد مردم شهر و روستا به برق دسترسی دارند. نمودار زیر که براساس داده های بانک جهانی می باشد درصد دسترسی به برق در ایران بین سال های ۱۹۷۷ (۱۳۵۶ شمسی) تا ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) را نشان می دهد.^{۳۰}

شکل ۲۸ درصد دسترسی به برق در ایران (روستا) بین سال های ۱۹۷۷ (۱۳۵۶ شمسی) تا ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی)

^{۳۰}<https://data.worldbank.org/indicator/EG.ELC.ACCS.RU.ZS?locations=IR-1W>

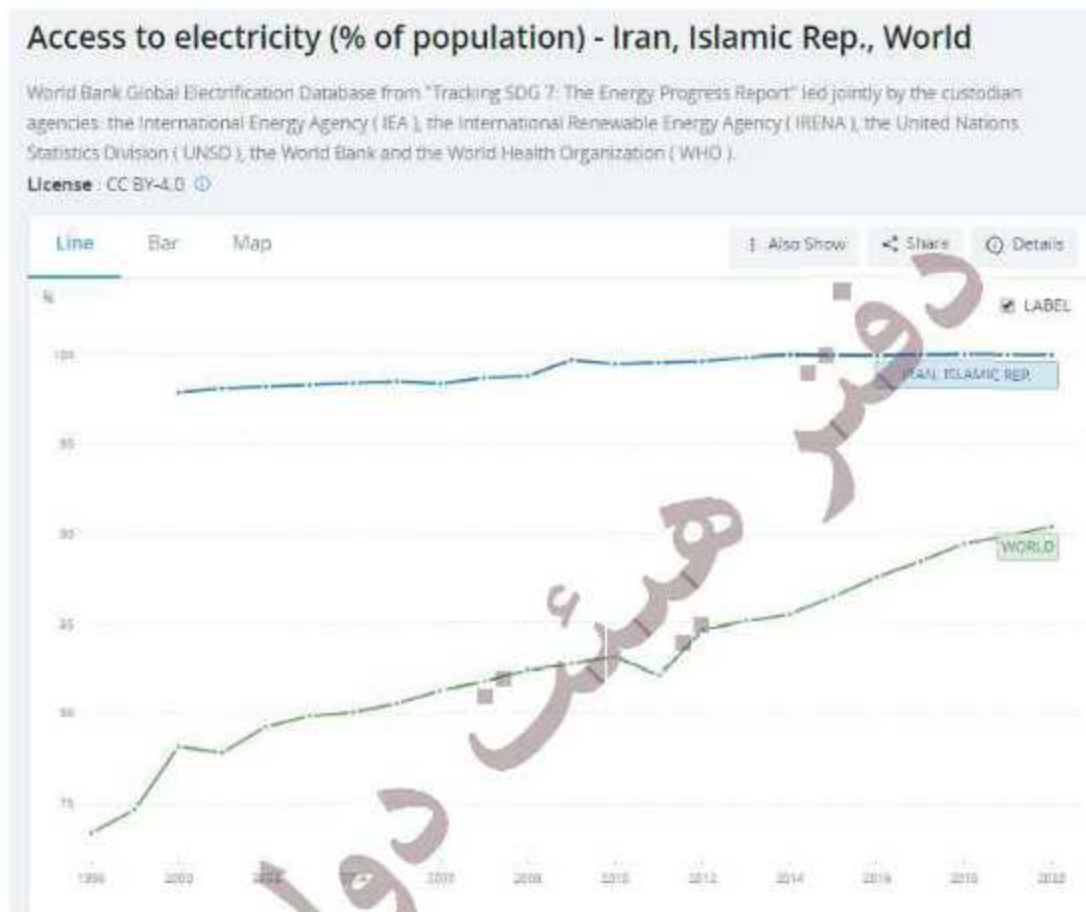
در شکل زیر درصد دسترسی به برق در روستاهای ایران با میانگین جهانی مقایسه شده است؛ در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) که ۱۰۰ درصد روستاهای ایران به برق دسترسی داشته اند این عدد برای میانگین جهانی ۸۲/۵ درصد بوده است.^{۳۱}

شکل ۲۹ درصد دسترسی به برق در روستاهای ایران و جهان

^{۳۱}https://data.worldbank.org/indicator/EG.ELC.ACCS.RU.ZS?locations=IR-1W&most_recent_value_desc=true

همچنین در شکل زیر درصد دسترسی به برق کل ایران (شهر و روستا) با میانگین جهانی مقایسه شده است؛ در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) که ۱۰۰ درصد شهرها و روستاهای ایران به برق دسترسی داشته اند این عدد برای میانگین جهانی ۹۰ درصد بوده است.^{۳۲}

شکل ۳۰ درصد دسترسی به برق در ایران و جهان

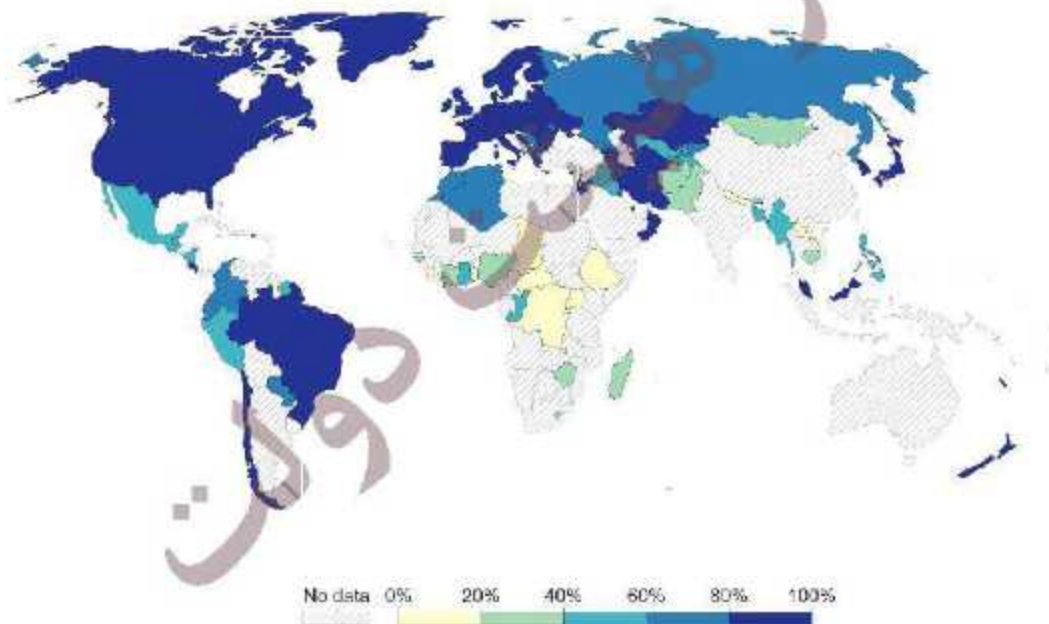
دسترسی به آب

درصد استفاده از آب آشامیدنی مدیریت شده سالم

نقشه زیر درصد جمعیتی که در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) به آب آشامیدنی مدیریت شده سالم دسترسی دارند را نشان می دهد. همانگونه که مشاهده می شود ایران با ۹۴ درصد جزء کشورها با بیشترین درصد جمعیتی که از آب آشامیدنی مدیریت شده سالم استفاده می کنند می باشد. آیین در حالی است که برخی همسایگان ایران وضعیت متفاوتی نسبت به ایران در این شاخص دارند. در شرایطی در ایران ۹۴ درصد از جمعیت آب آشامیدنی مدیریت شده سالم استفاده می کنند که این عدد در پاکستان ۳۶ درصد، در افغانستان ۲۸ درصد و در عراق ۶۰ درصد می باشد.

Share of the population with access to safely managed drinking water, 2020

Safely managed drinking water is water from an improved water source which is located on premises, available when needed and free from contamination.

Source: WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme (JMP) for Water Supply and Sanitation

CC BY

شکل ۳۱ دسترسی به آب آشامیدنی مدیریت شده سالم در جهان سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی)

علم

ایران دارای سریع ترین نرخ رشد علمی در جهان

نشریه (New Scientist) نیوساینتیست یک هفته‌نامه معتبر علمی بین‌المللی است که در بریتانیا چاپ و منتشر می‌شود و نخستین شماره آن در سال ۱۹۵۶ منتشر شده است. مرکز این مجله در لندن قرار دارد و نسخه‌های آن در بریتانیا، آمریکا و استرالیا منتشر می‌شود. نیوساینتیست گزارش‌های آماری درباره رشد علمی کشورهای مختلف جهان منتشر می‌کند.

طبق گزارش سال ۲۰۱۰ مجله نیوساینتیست، ایران دارای سریع‌ترین نرخ رشد علمی در جهان و پیشروترین کشور جهان در عرصه تولیدات علمی بوده است و نرخ رشد علمی در ایران ۱۱ برابر میانگین جهانی بوده است. نشریه نیوساینتیست برای اینکه اعتبار لازم برای این گزارش را حفظ کرده باشد، مانند گذشته به آمار و ارقام مستند موجود در پایگاه اطلاعاتی وبسایت علم (Web of Science) استناد کرده است.^{۳۴}

Iran showing fastest scientific growth of any country

18 February 2010

By Deborah Kurlander

18 FEBRUARY 2010

18 FEBRUARY 2010	EARLIEST	VIDEO	FREE
How Minecraft is helping children with autism make new friends			1
Vitamin D supplements really do reduce risk of autoimmune disease			2

شکل ۳۲ ایران دارای سریع ترین نرخ رشد علمی در جهان

رتبه تولید علم در جهان

نمودار زیر روند بهبود رتبه ایران در تولید علم جهان نشان داده شده است. همانطور که در نمودار مشخص شده است روند صعود رتبه ایران به سمت چند کشور برتر جهان بیش از سایر کشورها بوده است.

شکل ۳۳ رتبه تولید علم در جهان

همانطور که در جدول ذیل مشخص شده است، ایران با ۳۵ پله صعود رتبه علمی در جهان در ۲۵ سال گذشته روند رشد چشمگیری نسبت به سایر کشورها داشته است.

جدول ۱۰ رتبه تولید علم در جهان

رتبه تولید علم در جهان	ایران	ترکیه	مصر	عربستان	رژیم صهیونیستی
۱۹۹۶ (۱۳۷۵ شمسی)	۵۴	۲۷	۳۷	۴۳	۱۸
۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی)	۱۵	۱۷	۲۶	۲۲	۳۶
صعود/نزول رتبه	۳۵ پله صعود	۱۰ پله صعود	۱۱ پله صعود	۲۱ پله صعود	۱۸ پله نزول

تعداد مستندات

نمودار زیر روند رتبه‌بندی ایران را بر اساس تعداد مستندات علمی نشان می‌دهد. رتبه جهانی ایران از ۵۲ در سال ۱۹۹۶ (۱۳۷۵ شمسی) به ۱۵ در سال ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی) ارتقاء یافته است. به طور خاص از سال ۲۰۰۱ (۱۳۸۰ شمسی) تا سال ۲۰۱۱ (۱۳۹۰ شمسی) این شتاب بیشتر بوده و رتبه ایران در این دهه ۳۰ پله ارتقاء یافته است.^{۳۵}

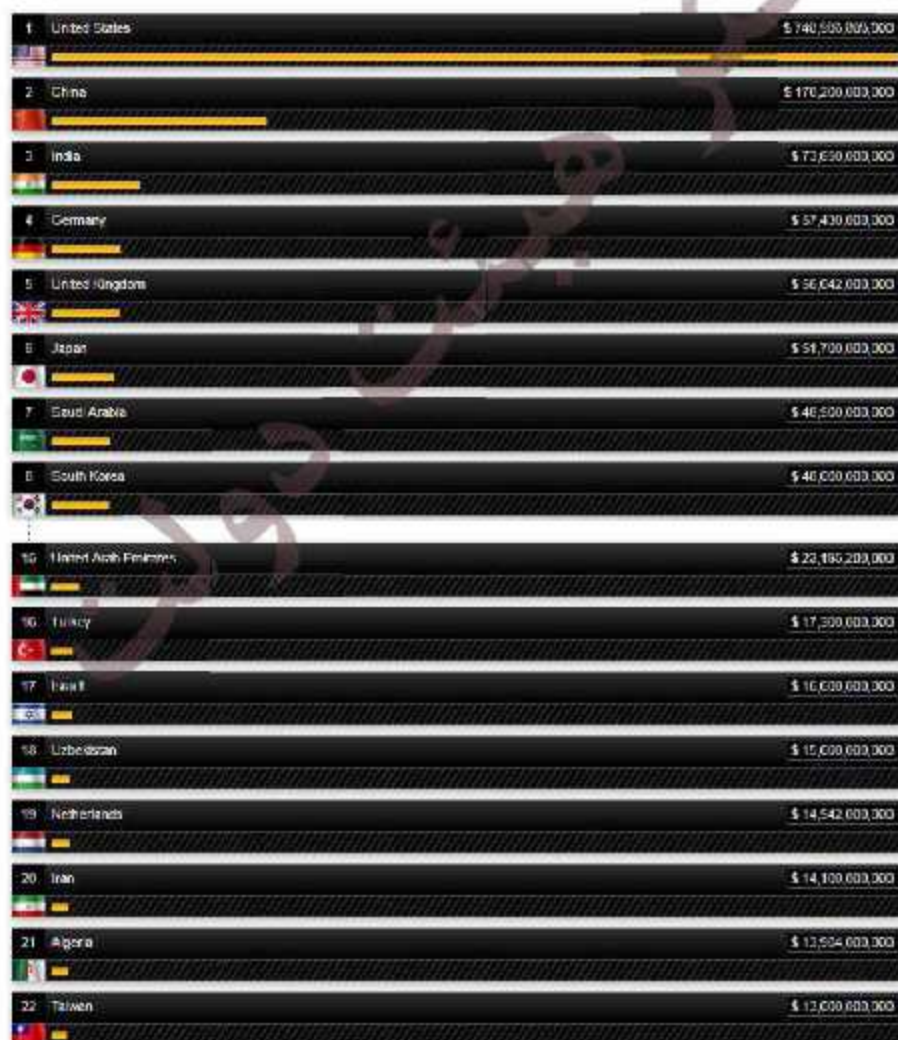
شکل ۳۴ روند رتبه‌بندی ایران بر اساس تعداد مستندات علمی

نظامی

رده بندی سایت گلوبال فایر پاور (GFP) از بودجه نظامی

طبق رده بندی سایت گلوبال فایر پاور که در شکل زیر آمده است، ایران در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی)، رتبه ۲۰ بودجه نظامی بر اساس مبلغ دلاری را داشته است. مبلغ بودجه ایران در این سایت، ۱۴/۱ میلیارد دلار عنوان شده است.

طبق رده بندی GFP، در قاره آسیا، ایران پس از چین، هند، ژاپن، عربستان سعودی، کره جنوبی، امارات، ترکیه، رژیم صهیونیستی و ازبکستان در رتبه دهم بودجه نظامی قرار دارد.^{۳۶}

شکل ۳۵ رده بندی بودجه نظامی سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) از منظر سایت GFP

حال بر اساس داده های سیپری و GFP در جدول زیر بودجه نظامی ایران با سایر کشورهای آسیا در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) مقایسه شده است. در این مقایسه بررسی شده است که هر کشور چند درصد جمعیت جهان را دارا می باشد و با این جمعیت چند درصد بودجه نظامی جهان را به خود اختصاص داده است.

جدول ۱۱ مقایسه بودجه نظامی ایران با سایر کشورهای آسیا در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی)

کشور	هزینه نظامی (میلیارد دلار)	جمعیت (میلیون نفر)	درصد از جمعیت جهان	درصد از هزینه نظامی جهان
چین	252	1406	17.6	13
هند	72.9	1309	17.5	3.7
عربستان	57.5	34	0.4	2.9
ژاپن	49.1	125	1.6	2.5
کره جنوبی	45.7	51	0.65	2.3
امارات	23.1	9.7	0.12	1.2
رژیم صهیونیستی	21.7	8.5	0.1	1.1
ترکیه	17.7	85	1.1	0.9
ایران	15.8	85	1.1	0.8

پایگاه خبری تحلیلی
دولت

واردات سلاح در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰ (۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ شمسی)

در گزارش سال ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی) سیپری (SIPRI)، لیست ۴۰ کشور اول واردکننده سلاح در جهان از سال ۲۰۱۶ تا سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ شمسی) منتشر شده است. همانطور که در شکل مشاهده می‌شود نام ایران در این لیست وجود ندارد، این موضوع در حالی است که قدرت‌های مطرح منطقه مانند مصر، پاکستان و ترکیه در لیست واردکنندگان سلاح به ترتیب در جایگاه‌های سوم، دهم و بیستم قرار دارند.

نکته جالب دیگری که در این جدول مشاهده می‌شود این است که چین، آمریکا و انگلیس که از بزرگترین صادرکنندگان سلاح در جهان می‌باشند، خود جزء واردکنندگان سلاح هستند و به ترتیب در جایگاه‌های پنجم و سیزدهم و چهاردهم جدول قرار دارند.^{۳۷}

دفتر هیئت دولت

^{۳۷}https://sipri.org/sites/default/files/2021-03/fs_2103_at_2020.pdf

Table 2. The 40 largest importers of major arms and their main suppliers, 2016–20

Note: Percentages below 10 are rounded to 1 decimal place; percentages over 10 are rounded to whole numbers.

Importer	Share of arms imports (%)		Per cent change from 2011–15 to 2016–20 ^a	Main suppliers (share of importer's total imports, %), 2016–20		
	2016–20	2011–15		1st	2nd	3rd
1 Saudi Arabia	11	7.1	61	USA (79)	UK (9.3)	France (4.0)
2 India	9.5	14	-33	Russia (49)	France (18)	Israel (13)
3 Egypt	5.8	2.4	136	Russia (41)	France (28)	USA (8.7)
4 Australia	5.1	3.6	41	USA (69)	Spain (21)	Switzerland (3.4)
5 China	4.7	4.4	5.5	Russia (77)	France (9.7)	Ukraine (6.3)
6 Algeria	4.3	2.6	64	Russia (69)	Germany (12)	China (9.9)
7 South Korea	4.3	2.7	57	USA (58)	Germany (31)	Spain (6.5)
8 Qatar	3.8	0.8	361	USA (47)	France (38)	Germany (7.5)
9 UAE	3.0	4.7	-37	USA (64)	France (10)	Russia (4.7)
10 Pakistan	2.7	3.4	-23	China (74)	Russia (6.6)	Italy (5.9)
11 Iraq	2.5	2.5	-0.6	USA (41)	Russia (34)	South Korea (12)
12 Japan	2.2	1.0	124	USA (97)	UK (2.1)	Sweden (1.0)
13 United States	2.1	2.9	-30	UK (22)	Germany (14)	Netherlands (14)
14 United Kingdom	2.1	1.5	41	USA (72)	Spain (18)	Germany (4.0)
15 Israel	1.9	1.2	65	USA (92)	Germany (5.9)	Italy (2.3)
16 Viet Nam	1.8	3.0	-41	Russia (66)	Israel (79)	Belarus/South Korea (4.8)
17 Singapore	1.7	1.8	-9.0	USA (36)	Spain (35)	France (17)
18 Indonesia	1.7	2.0	-18	USA (23)	Netherlands (19)	South Korea (17)
19 Italy	1.5	0.7	120	USA (62)	Germany (26)	Italy (5.9)
20 Turkey	1.5	3.6	-59	USA (29)	Italy (27)	Spain (21)
21 Norway	1.3	0.7	93	USA (79)	South Korea (12)	Italy (3.3)
22 Bangladesh	1.2	1.3	-3.6	China (71)	Russia (16)	UK (4.1)
23 Thailand	1.2	0.8	44	South Korea (26)	China (22)	Ukraine (12)
24 Oman	1.2	1.0	12	UK (47)	USA (14)	Turkey (12)
25 Afghanistan	1.0	1.3	-24	USA (89)	Brazil (8.2)	Belarus (1.0)
26 Netherlands	1.0	0.6	52	USA (90)	Germany (6.8)	Italy (2.0)
27 Kazakhstan	1.0	0.6	62	Russia (89)	Spain (3.6)	China (2.4)
28 Jordan	0.9	0.6	38	USA (36)	Netherlands (22)	UAE (11)
29 Morocco	0.9	2.1	-60	USA (90)	France (9.2)	UK (0.3)
30 Canada	0.8	1.0	-24	USA (48)	Australia (14)	Israel (12)
31 Philippines	0.8	0.2	229	South Korea (42)	Indonesia (17)	USA (17)
32 Azerbaijan	0.7	1.6	-56	Israel (69)	Russia (17)	Belarus (4.8)
33 Myanmar	0.7	1.2	-40	China (48)	India (16)	Russia (15)
34 Taiwan	0.6	2.0	-70	USA (100)	-	-
35 Mexico	0.6	0.7	-14	USA (49)	Netherlands (34)	France (10)
36 Poland	0.6	0.6	-12	USA (33)	Italy (13)	South Korea (11)
37 Brazil	0.6	0.9	-38	France (23)	USA (21)	UK (20)
38 Belarus	0.5	0.3	93	Russia (99)	China (0.5)	-
39 Angola	0.5	0.1	843	Russia (64)	China (9.7)	Lithuania (8.1)
40 Malaysia	0.5	0.2	114	Spain (32)	Turkey (17)	South Korea (11)

شکل ۳۶ خریداران اسلحه در جهان

قدرت نظامی و امنیتی

در دو بخش قبل بودجه نظامی و واردات سلاح و تجهیزات نظامی جمهوری اسلامی ایران از منظر آمارهای بین المللی مورد بررسی قرار گرفت. در این بخش قدرت نظامی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران با دو رویکرد؛

الف) قدرت نظامی مبتنی بر آمارهای بین المللی

ب) قدرت امنیتی مبتنی بر اطلس عملیات تروریستی دنیا

ج) قدرت نظامی و دفاعی مبتنی بر اظهارات کارشناسان دشمن

بررسی می‌شود.

قدرت نظامی ایران از منظر آمار بین المللی

طبق رده بندی سال ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ شمسی) پایگاه داده گلوبال فایرپاور (GFP) ایران چهاردهمین قدرت برتر نظامی جهان است.^۸ البته این رتبه برای ایران در حالی است که در این رده بندی حوزه های موشکی، پدافند هوایی، پهپادی، قایق های تندرو و اژدرها که نقاط قوت اصلی ایران محسوب می‌شوند، بررسی نشده است. به عبارت دیگر ایران بدون لحاظ کردن نقاط قوت اصلی، چهاردهمین قدرت برتر نظامی جهان می‌باشد.

همانطور که در فصل قبل نشان داده شد، واردات سلاح ایران بسیار ناچیز است و این در حالی است که ایران چهاردهمین قدرت نظامی جهان است. جمع بندی این دو گزاره نشان می‌دهد که ایران توانسته است در حوزه دفاعی با تکیه بر توان بومی خود به خودکفایی و استقلال نظامی برسد.

1	United States	10	Brazil	19	Spain
	PwrIndx Score: 0.0463		PwrIndx Score: 0.1695		PwrIndx Score: 0.2901
2	Russia	11	Italy	20	Saudi Arabia
	PwrIndx Score: 0.0501		PwrIndx Score: 0.1801		PwrIndx Score: 0.2966
3	China	12	Egypt	21	Taiwan
	PwrIndx Score: 0.0511		PwrIndx Score: 0.1869		PwrIndx Score: 0.3215
4	India	13	Turkey	22	Ukraine
	PwrIndx Score: 0.0979		PwrIndx Score: 0.1961		PwrIndx Score: 0.3266
5	Japan	14	Iran	23	Canada
	PwrIndx Score: 0.1195		PwrIndx Score: 0.2104		PwrIndx Score: 0.3601
6	South Korea	15	Indonesia	24	Poland
	PwrIndx Score: 0.1261		PwrIndx Score: 0.2251		PwrIndx Score: 0.4179
7	France	16	Germany	25	Sweden
	PwrIndx Score: 0.1283		PwrIndx Score: 0.2322		PwrIndx Score: 0.4231
8	United Kingdom	17	Australia	26	South Africa
	PwrIndx Score: 0.1382		PwrIndx Score: 0.2377		PwrIndx Score: 0.4276
9	Pakistan	18	Israel		
	PwrIndx Score: 0.1572		PwrIndx Score: 0.2621		

شکل ۳۷ قدرت های نظامی جهان

دولت

قدرت امنیتی بر اساس اطلس عملیات تروریستی دنیا

شکل زیر اطلس عملیات تروریستی دنیا در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) را با تمرکز جغرافیایی و شدت حملات تروریستی را که در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) در سرتاسر جهان رخ داده است نشان می دهد. شدت حملات تروریستی بر اساس تعداد یا افراد کشته یا مجروح در هر حمله محاسبه می شود.^{۳۹}

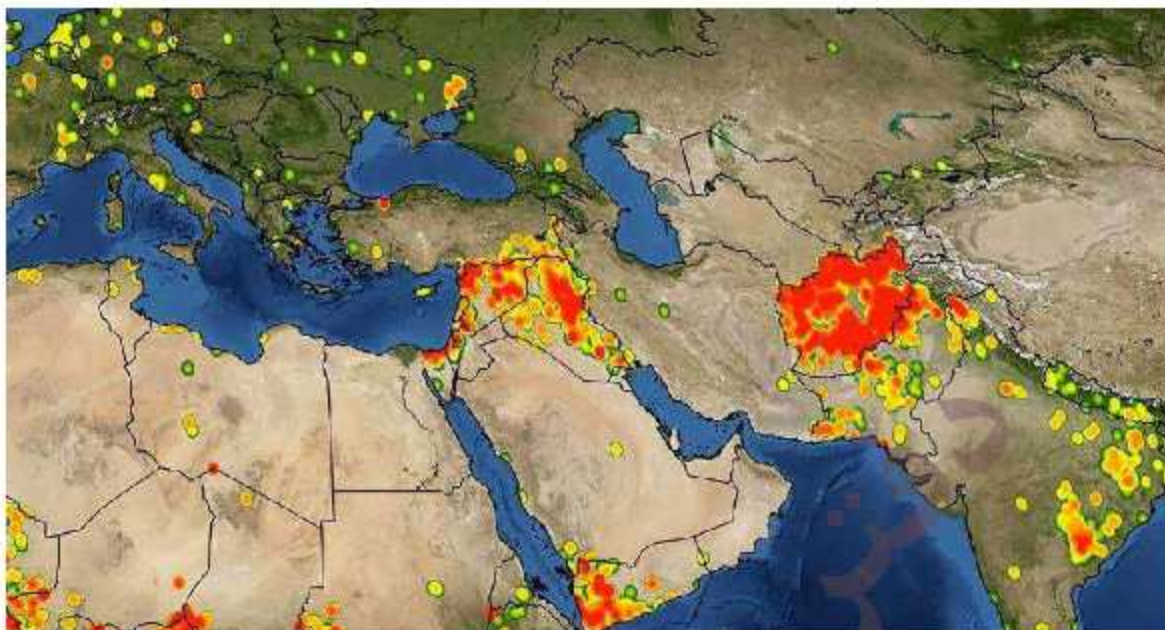
نکته قابل توجه این است که در دنیایی که همه روزه شاهد ناامنی های متعدد می باشد و به ویژه در منطقه ای که پر از حملات تروریستی و ناامنی است، کشور ایران علی رغم تلاش دشمن در امنیت کامل به سر می برد. این امنیت ماحصل قدرت نظامی، امنیتی و دفاعی جمهوری اسلامی ایران می باشد.

شکل ۲۸ اطلس عملیات تروریستی دنیا در سال ۲۰۲۰

^{۳۹}<https://www.start.umd.edu/gtd/>

تصویر زیر از نمایی نزدیکتر وضعیت امنیت ایران در دنیای ناامن سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی) را نشان می دهد.

شکل ۳۹ اطلس عملیات تروریستی غرب آسیا در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹ شمسی)

پایگاه
دولت